
SZOMBATHELYI MESEVÁR ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA
OM 036464

Hatálybalépés ideje:

2024. 01. 01.

AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:	Szombathelyi Mesevár Óvoda
Az óvoda címe, elérhetőségei:	9700 Szombathely, Gagarin u. 10. Tel.: 94/501-565 Mobiltelefonszám: 20/503-2540
Az óvoda fenntartója:	Szombathelyi Megyei Jogú Város Önkormányzata Szombathely, Kossuth Lajos utca 1 – 3.
Az óvodai csoportok száma:	5 csoport
Az óvoda férőhelye:	130 fő
Engedélyezett dolgozói létszám:	20 fő
Az óvoda igazgatója:	Hajdinákné Bárány Krisztina e-mail címe: hajdinakne.krisztina@mesevar.szombathely.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	5
2. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	7
3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	8
3.1. Gyermekképünk	8
3.2. Óvodaképünk	9
4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE	13
4.1. Az óvodai nevelésünk célja	13
4.2. Óvodánk kiemelt nevelési céljai	13
5. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI	15
5.1. Általános nevelési alapelvek	15
5.2. Helyi adottságokból és igényekből adódó alapelvek	15
6. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI	16
6.1. Az egészséges életmód alakítása:	17
6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:	22
6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:	25
7. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA	28
7.1. Személyi feltételek	28
7.2. Tárgyi feltételek	30
7.3. Az óvodai élet megszervezése	32
7.4. Óvodai szolgáltatások	38
8. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI	39
9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	46
9.1. Játék	46
9.2. Verselés, mesélés	52
9.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:	55

9.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:	58
9.5.	Mozgás.....	61
9.6.	Külső világ tevékeny megismerése	63
9.6.1.	Környezeti nevelés-fenntarthatóság	70
9.7.	Munka jellegű tevékenységek	72
9.8.	A tevékenységben megvalósuló tanulás:	75
10.	A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK.....	76
11.	A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	79
12.	A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE	80
12.1.1.	A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban:	80
12.1.3.	Tehetséggondozás:	88
12.2.	A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált nevelése:	89
13.	FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	94
	Iskolába lépés feltételei	94
14.	A PEDAGÓGIAI PROGRAM DOKUMENTÁCIÓS FELTÉTELRENDSZERE	97
15.	A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATA.....	99
16.	ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK.....	102
17.	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. BEVEZETŐ

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza az óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Ennek megfelelően intézményünk Pedagógiai programja összhangban áll az Alapprogramban foglaltakkal, a Köznevelési Törvényben megfogalmazott tartalmi követelményekkel, a helyi adottságokból és igényekből fakadó elvárásokkal és lehetőségekkel.

Pedagógiai programunk elkészítése közben nem mindenáron az 'új' sokkal inkább a jó, az optimális megoldásokat kerestük, beleépítve a hazai óvodai gyakorlat megőrzendő tapasztalatait, az óvodai nevelésünk során jól bevált gyakorlat eredményeit, hagyományait, az innovatív pedagógiai törekvések megvalósítható elemeit és minden olyan tartalmi értéket, ami a gyermekek számára hasznosítható, az életkori és egyéni adottságokhoz alkalmazkodó, egyenletes, megfelelő ütemben történő személyiségfejlődést eredményez.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésünkben megjelennek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését.

Célunk, hogy a 6-7 éves kor végén harmonikus egységet alkosson a gyermekben a szellem gazdagsága, az erkölcs tisztasága és a test fejlettsége.

Az óvodai nevelésünk pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból indultunk ki, hogy

- a) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;

c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel színvonalas nevelésben részesülhessen.

Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programunk egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az intézményünk szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

Az óvodai pedagógiai programunk elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe vettük:

- a) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét,
- b) a helyi adottságokból és igényekből fakadó elvárásokat és lehetőségeket.

Hiszünk abban, hogy olyan programot készítettünk, amelyben a gyermek legyőzheti, vagy behozhatja hátrányait, de a többletteljesítményre képes gyermek is megfelelő indítást nyer képességei kibontakoztatásához. Az alapot ehhez egy olyan pozitív, befogadó érzelmi légkör adja, melyet a gyermek „mindenek felett álló” érdekének figyelembevétele, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása, a gyermek szeretete, a különbözőségek elfogadása, nyitottság, tolerancia, hozzáértő figyelem jellemez, melyben óvónő-gyermek egyaránt örömmel, kedvvel, tudása legjavát adva tud dolgozni, élni.

Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

2. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII.17) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- A pedagógusok új életpályájáról szóló LII. törvény
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

3.1. Gyermekképünk

Programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A 3-7 éves korú gyermekek harmonikus fejlődését legjobban a családi légkörű kortárs közösség biztosítja. A gyermeknek arra az időszakra, amíg távol van a családtól, befogadó közösségre, gondoskodásra a családi légkör pótlására, érzelmi biztonságra, védettségre és szeretetre van szüksége s minél kisebb a gyermek, annál jobban igényli azt.

Óvodánk nem akarja és nem is tudja átvállalni a család funkcióját, sőt közvetett úton annak erősítésén fáradozunk.

Segítünk abban, hogy értelmes, testileg és lelkileg kiegyensúlyozott, a világ dolgaira rácsodálkozó, nyitott, szép és új iránt fogékony, önfeledten tevékenykedő, boldog gyermekek nőjenek fel mellettünk és hogy mindezt az egyenlő hozzáférés biztosítása mellett gazdag ismeretnyújtással, szeretettel érjük el.

Arra tanítjuk őket, hogy legyenek becsületesek és tisztességesek. Törekszünk a mély emberi kapcsolatok kialakítására, a társadalmi-, erkölcsi normák elfogadására, betartására, korunkban másodrendűvé vált emberi értékek megmentésére. Neveljük őket egymás szeretetére és tiszteletére,

a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre.

Segítünk abban, hogy értékszemléletükben teret nyerjen a társadalmi - természeti környezet védelme, a környezettudatosság, az egészséges életmód, a kultúra, a tudás a hagyományok tisztelete, a szülőföldhöz való kötődés, a haza szeretete.

Személyiségük meghatározó jegye legyen az őszinteség, az együttérzés, a segítőkészség a különbözőségek elfogadása, a tolerancia. Tevékenységeinkkel mozdítsuk elő a gyermekek erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását és azok betartását.

Pici koruktól kezdve fáradozunk azon, hogy minden gyermek a közösség érdeklődő, kezdeményező, kreatív, önálló tagja legyen.

Pedagógiai hitvallásunknak megfelelően úgy vezetjük a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy egy jól megélt, teljes és igazi kisgyermekkor után testileg, lelkileg és szociálisan éretten készen álljon az új feladatokra, elvárásokra.

Vigyázunk arra, hogy a tiszta gyermeki derű, őszinte szeretet, gyermeki lélek ne sérüljön, gyermeklétük csodája fejlődő személyiségük örök kincse maradjon.

3.2. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodánk, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). Segítjük a tehetségek felismerését, kiteljesedését, figyelemmel követjük a tehetséges gyermekeket.

Az óvodai nevelésben alapelvünk:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b) a nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről. Különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek (amennyiben óvodánkba íratják), az óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Óvodai nevelésünkben kiemelt terület a gyermekek jogainak maradéktalan tiszteletben tartása:

Óvodánk kiemelkedően fontosnak tartja, hogy a gyermekek jogait - kivétel és megkülönböztetés

nélkül, függetlenül fajtól, bőrszíntől, anyanyelvtől, vallástól, nemzeti, etnikai hovatartozástól, származástól, politikai vagy egyéb meggyőződéstől, társadalmi hovatartozástól, vagyontól, születéstől, vagy bármilyen egyéb helyzettől, akár magáról a gyermekről, akár a családjáról van szó - elismerje.

Óvodai feladataink végrehajtásában, intézkedéseink meghozatalakor a gyermek mindenképp felett álló érdekét vesszük figyelembe és biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

A gyermeknek joga, hogy az óvodában befogadó, biztonságos, és egészséges környezetben neveljük, és életrendjét életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsuk, szükségleteit kielégítsük.

Tiszteletben tartjuk a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait és védelmet biztosítunk számára a fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Óvodánk sajátos arculata

Óvodánk 1952-ben kezdte meg működését a város nyugati részén, kertvárosi környezetben egy villa jellegű épületben. Varázsát kiemeli építészeti meghatározottsága /mese-vár hatása, tornyai, stukkói, díszítőelemei/, s belső lakóház jellege, mely sokat megőrzött otthonos hangulatából.

Vonzáskörzetében található a Szent István park, Ezredév park, a zöldövezeti kertvárosi környezet műemlék jellegű lakóházai, a Csónakázó tó, olyan miliót kínál a hozzánk érkező gyermekeknek, ami ritka sajátja az ország bármely óvodájának.

Óvodánk 5 vegyes csoporttal működik, az Alapító Okiratnak megfelelően a férőhelyek száma: 130 fő.

A csoportok beosztása a gyermekek életkori megoszlásának és a szülői igényeknek megfelelően változhat.

Az épülethez csendes, nyugodt környezetű, sokoldalú mozgásfejlesztésre alkalmas, EU-szabványos, esztétikus játékokkal felszerelt udvar tartozik.

Óvodánktól 'séta-távolságra' található a városközpont, uszoda, korcsolyapálya, Skanzen, Bábszínház gazdag és változatos programok lehetőségével.

Óvodánk arculatát a szülők igényéből, a környezet társadalmi-természeti meghatározottságából, az óvónők szakirányú végzettségéből és szakmai irányultságából kiindulva a mozgásfejlesztés, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka kiemelt területei határozzák meg.

A hozzánk érkező gyermekek nagyrésze a körzetből, családi házból, az újonnan épülő lakóparkokból érkezik. A központi elhelyezkedésnek, a gazdag programkínálatnak, a családias jellegnek, az itt folyó nevelő munka jó hírének és a pedagógusok személyiségének köszönhetően a város egész területéről érkezik hozzánk felvételi kérelem, igény.

Az elmúlt évek társadalmi – gazdasági tendenciái hatására emelkedett a válások, a gyermeküket egyedül nevelő szülők száma és a munkanélküliek aránya, ezzel együtt a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek száma óvodánkban.

Intézményünkben /lakókörzetéből adódóan/ a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelés igényű gyermekek aránya a városi átlagnál alacsonyabb.

Az óvodás korú gyermek fő életeleme a mozgás, mely tervszerű és hatékony lehetőséget kínál az óvodapedagógusoknak, hogy játékos módon fejlesszék a gyermek testi-, kognitív- és viselkedési funkcióit. Ezért tekintjük kiemelt feladatunknak a gyermekek motorikus képességének fejlesztését, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő széleskörű mozgásélmény, mozgástapasztalatok biztosítását.

Az óvodáskorú gyermek a játékon kívül legszívesebben rajzol, kézimunkázik. Az ábrázoló tevékenység lehetővé teszi számára a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását. Óvodánk folyamatos szépítésével, évszakonként, változatos - óvodapedagógusaink által készített – díszítésekkel ösztönzést, példát kapnak gyermekeink. Inspiráló környezetben, kreatív, tevékeny felnőttekkel megteremtjük azt a miliőt, ahol gyermekeink esztétikai érzéke, a szép iránti igénye kialakul, és ábrázolótevékenységük kiteljesedik.

A nevelésen kívüli térítési szolgáltatásokat Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének hatályos határozata értelmében szervezünk a szülők és a gyermekek igényének megfelelően.

Figyelünk arra, hogy azok száma és aránya ne menjen az óvodai nevelés és fejlesztés rovására. Intézményünk alkalmazotti közössége 2004 januárjában megalapította a „**Mesevár Óvoda Gyermekéért Egyesület**” -et. **A közhasznú társadalmi szervezet célja:** A pedagógiai program célkitűzései megvalósulásának elősegítése, feltételeinek javítása, a szülői közösség támogatásának megnyerése, bevonása a feladatok közös megvalósításába.

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

4.1. Az óvodai nevelésünk célja

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának, a hátrányok csökkenésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Azokat a szociális és értelmi képességeket tudatosan, tervszerűen alakítani, amelyek biztosítják a sikeres iskolai beilleszkedést és teljesítményt.

- Népi, nemzeti kultúránk, a magyar hagyományok alapjainak átörökítése.
- Természetszeretet, környezettudatos magatartás kialakítása.
- Speciális szükségletek kielégítése.
- Együttműködés a családdal.

4.2. Óvodánk kiemelt nevelési céljai

- **Mozgásfejlesztés**
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka**

Nevelőtestületünk sport iránti szeretete, elkötelezettsége, aktív életmódja hitelesen, példászerű modellt nyújtva támasztja alá kiemelt nevelési célunkat. E nevelői attitűd mellett a mozgásfejlesztés lehetőségeit magában hordozó helyszínek közelsége sokoldalú ingerek biztosítását teszik lehetővé. Meggyőződésünk, hogy a megfelelő mozgásingerek biztosításával és kielégítésével támogatjuk gyermekeink idegrendszeri fejlődését, és megelőzhetjük a tanulási nehézségek kialakulását, mert a

mozgás hordozza a legnagyobb transzfert, az itt szerzett tapasztalatok könnyedén átvihetők más fejlődési területekre is.

A gyermeki ábrázolás a személyiség első lenyomata, gyermekenként eltérő módon megelőzi akár az összefüggő beszéd korszakát is. Fontos számunkra új óvodásaink minél sokrétűbb, gyorsabb megismerése, ezért ösztönző környezet biztosításával segítjük ábrázolótevékenységük kiteljesedését.

Az ábrázoláshoz szükséges eszközök a gyermekek számára egész nap elérhetőek, hogy önként és örömmel vállalt cselekvésként is választhassák ezt a tevékenységet.

A rendszer elemeinek rövid felvázolása

Az óvodai nevelésünk feladatai szerteágazóak, egymásra épülnek és egymással összefüggve, komplex módon érvényesülnek. Átszövik a nevelésünk teljes rendszerét. Az óvodai nevelésünk rendszerében megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelésünk céljának kiteljesedését.

A rendszer elemei a következők:

- Egyik legfontosabb nevelési feladatunk az anyanyelvi nevelés. Közvetítőként az óvodai nevelésünkben kiemelt jelentőségű.
- A nevelésünk alapvető keretei: egészséges életmód alakítása, az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés, az anyanyelvi és értelmi fejlesztés.
- Eredményes megvalósításuk hozzájárul a gyermekek iskolai lépésének megalapozásához.
- A nevelőmunkánk egyes kereteiben végzett tevékenységi formák közül elsődleges a játék, mely nevelésünk egyik leghatékonyabb eszköze. Segíti a verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka, mozgás, valamint a külső világ tevékeny megismerését. Nagy szerepet játszik a munka jellegű tevékenységekben és a tanulásban, a kulcskompetenciák kialakításában.
- Az óvodai nevelés fejlesztő hatását a gyermekeink fejlődési jellemzői mutatják.
- A gyermek fejlődésében beálló változás a tágran értelmezett érés és tanulás együttes következménye. A fejlődési jellemzők az óvodai nevelésünk rendszerében tendenciák, melyek rugalmasan értelmezendők. A kereteink között megvalósuló tevékenységek fejlesztő hatására az óvodáskor végére óvodásaink nyitott érdeklődéssel készen állnak az iskolába lépésre. A nevelésben elért eredményeinknek köszönhetően kitűzött céljaink megvalósultnak tekinthetők.

5. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

5.1. Általános nevelési alapelvek

- Gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, szeretete és megbecsülése, a gyermeki jogok érvényesítése.
- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget védelem és gondoskodás illeti meg.
- Biztosítjuk az egyenlő bánásmódot minden gyermek számára.
- A kereső, felfedező gyermeki aktivitást ösztönző pedagógiai stílus segítségével a gyermek egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatása.
- Nevelésben a család elsődlegességének elismerése és a szülők tisztelete.
- Ha a pedagógus - gyermek kapcsolatát a bizalom, a humánus, az együttműködés, a kisgyermekkorai személyiségfejlődés törvényszerűségeinek figyelembevétele jellemzi, ez a pedagógiai etika alappillére lehet. Mindezt segíti az egységes nevelőmunka, nevelőtestületi egység.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket az élő környezet védelmére, szeretetére neveljük.
- Törekszünk arra, hogy a környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításával a legnagyobb fokú tiszteletre neveljünk, mind a társadalmi, mind a természeti környezet terén.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésünkben biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését.

5.2. Helyi adottságokból és igényekből adódó alapelvek

Mozgásfejlesztés:

- Az óvodás korú gyermek lételeme a mozgás, mely tervszerű és hatékony lehetőséget kínál az óvodapedagógusoknak, hogy játékos módon fejlesszék a gyermek testi-, kognitív- és viselkedéses funkcióit. Ezért tekintjük kiemelt feladatunknak a gyermekek motorikus képességének fejlesztését, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő széleskörű mozgásélmény, mozgástapasztalatok biztosítását.
- A közös mozgás öröme, szabad mozgástevékenység, egészséges életvitel megalapozása, testi készségek, képességek kibontakozása, fejlesztése, a prevenció, a különböző retardációk

korrekciós lehetőségei mozgásfejlesztésünk hatékonyságát biztosítják.

- Célunk a gyermekek számára minél több és minél jobb célirányos mozgásfejlesztés, szabadlevegőn való mozgás megteremtése: mindennapi testnevelés, testnevelés foglalkozások, úszás, korcsolya, görkorcsolya, szabadlevegőn való mozgásos játékok, óvodai sportnap, városi vetélkedőkön való részvétel, séták, kirándulások.
- Elveink megvalósítását a környezetünkben található intézmények lehetőségeinek célirányos kihasználásával is kívánjuk segíteni.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka kiemelt alapelve:

- Az ábrázoló tevékenység lehetővé teszi a gyermek számára a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását. Inspiráló környezetben, kreatív, tevékeny felnőttekkel megteremtjük azt a miliót, ahol gyermekeink esztétikai érzéke, a szép iránti igénye kialakul, és ábrázolótevékenységük kiteljesedik.
- A családok szociális helyzetében megmutatkozó különbség, az óvodába érkező gyermekek teljesítményszintjének eltérésében is egyre inkább érzékelhető. Ezért élménygazdag tevékenységrendszer, érzelmi ráhangolódás, tapasztalatszerzés lehetőségét kívánjuk biztosítani, mely az eltérő fejlettségi szinten lévő gyermekek mindegyikének megadja a módot a fejlődésre, akár a felzárkóztatás, akár a tehetséggondozás tekintetében.
- A gyermekek képi formában fejezik ki magukat, megjelenítik érzéseiket, gondolataikat, alkotóképességük és érzelmi életük fejlődik. Különböző anyagokkal ismerkednek, új technikákat, eszközöket ismernek meg. Az ábrázoláshoz szükséges eszközök a gyermekek számára egész nap elérhetőek, hogy önként és örömmel vállalt feladatként is választhassák ezt a tevékenységet.

6. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,

- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

6.1. Az egészséges életmód alakítása:

Az óvodai nevelésünk egyik alapvető tevékenysége. A kisgyermeknek olyan szükségleteit elégítjük ki, amelyek elősegítik növekedését, fejlődését, hozzájárulnak egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremtik a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Ezzel a gyermekek testi nevelésén kívül hozzájárulunk az egész személyiség alakulásához. A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. Szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget jelent. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás a személyi és környezet higiénét valamint a pszichohigiénét is magába foglalja.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelésünk feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

a) Feladataink:

- Optimális óvodai feltételrendszer megteremtésére törekszünk. Igyekszünk biztosítani az egészséges életvitelhez szükséges környezetet, és tevékenyen részt veszünk annak ápolásában, védelmében.
- A megfelelő tárgyi környezet kialakításánál figyelembe vesszük az egészségügyi előírásokat, az adott feltételeket, pótoljuk a hiányosságokat, rendszeresen ellenőrizzük a felszerelés állapotát, felügyeljük folyamatos karbantartását.
- Részt veszünk pályázatokon, melyek segítségével fejleszteni tudjuk a gyermekek egészséges életviteléhez szükséges természeti és tárgyi környezet színvonalát, minőségét.

Az óvoda udvara:

- Kialakításánál, felszerelésénél figyelembe vesszük, hogy megfelelő legyen a gyermekek sokféle tevékenységéhez minden évszakban és napszakban egyaránt.
- Biztosítjuk az udvar és az udvari játszóhelyek folyamatos rendben tartását, az egyes munkákba a gyermekeket is bevonjuk.
- Gondoskodunk róla, hogy a gyermekek minél több időt tölthessenek a szabadban az óvoda udvarán.

Az óvoda helyiségei:

- A nevelési célok megvalósítása érdekében célszerűen használjuk fel az óvoda építészeti adottságait, rendelkezésre álló helyiségeit.
- Az óvoda helyiségeit, a csoportszobát a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításainak figyelembevételével esztétikusan rendezzük be, festésnél ügyelünk a világos, harmonikus falszínekre.
- A berendezési tárgyakat, eszközöket, bútorokat, játékokat, úgy válogatjuk össze, hogy azok a célszerűsége és az esztétikán túl balesetmentesek legyenek, megfeleljenek a gyermekek életkori sajátosságainak és a higiénia előírásoknak.

b) A gyermek tevékenységei:

- Megismerkedik az önkiszolgálás különböző műveleteivel és gyakorolja azokat testápolás, öltözködés, étkezés közben.
- Esztétikusan terít, önállóan eszik, iszik, merít, önt.

- Étkezés közben kulturáltan viselkedik, csukott szájjal rág, vigyáz az asztal rendjére.
- Helyesen használja az evőeszközöket és a szalvétát.
- A tisztálkodási és testápolási szokásokat elsajátítva kezét, arcot, fogat mos, használja a szappant, törölközőt, fogápoló eszközeit tisztántartja.
- Amikor szükséges körömkefével tisztítja a körmeit.
- Használja a WC-t, WC-papírt, WC-t használat után lehúzza és szappannal kezét mos, szükség esetén fésülködik, papír zsebkendőt használ, tüsszentéskor, köhögéskor a szája elé tartja a kezét.
- Korának megfelelően, helyes sorrendben öltözik, vetkőzik, gombol, veszi fel és húzza le cipőjét és köti azt.
- Vigyáz saját holmijára, ruhaneműjére, összehajtva helyére teszi.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére, gondozottságára.
- Nyugodtan, társait nem zavarva pihen, alszik.
- Pihenés után takaróját, pizsamáját összehajtja.
- Természeti környezete rendjére is ügyel.
- Rendszeresen és változatosan mozog a teremben és a szabadban egyaránt.
- Sokat tartózkodik a szabad levegőn.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- Esztétikusan terítenek, önállóan merítenek, higiénikusan étkeznek.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, rendben tartják és a helyére teszik azokat.
- Ügyelnek saját külsejükre.
- Hajukat rendben tartják, szükség esetén fésülködnek.
- Zsebkendőjüket önállóan és helyesen használják tüsszentéskor, köhögéskor egyaránt, helyesen fűjják orrukat.
- Teljesen önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek.
- Ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik. Ruhaneműjükkel gondosan bánnak, hajtogatva a helyére teszik.

- Cipőjüket, csizmájukat szükség esetén letisztítják.
- Segítséget nyújtanak társaiknak és a felnőtteknek.
- Vigyáznak környezetükre, igyekeznek mindenütt rendet tartani, észreveszik az elvégzendő feladatokat.
- Az ajtókat csendben nyitják, csukják.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Biztosítsa a gyermekek jó közérzetét.
- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni sajátosságait, fejlettségét, egészségi állapotát, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét.
- Törekedjen a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolására.
- Tartsa természetesnek a beilleszkedés, az alkalmazkodás nehézségeit.
- Törekedjen megfelelő légkör alakítására a gondozási tevékenységhez.
- Keltse fel a gyermekekben az egészséges életvitel és a tisztaság igényét.
- Életvitele és ápoltsága modellként szolgáljon a gyermekek számára.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Legsorosabb kapcsolata az anyanyelvi neveléssel van, mert a gondozási műveletek jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására, a szókincsbővítő, magyarázó beszédre, a gyermekek szükségleteinek, kívánságainak szóbeli kifejezésére.
- Szoros a kapcsolata a környezeti neveléssel, annak keretében sok ismeretet szereznek a gyermekek testükről, a testrészeikről, funkciójukról, ápolásukról, az időjárás és az öltözködés kapcsolatáról stb.
- Szoros a kapcsolata még a játékkal is, mert játék közben eljátszák és gyakorolják a gondozási műveletek egész sorát. /terítenek, takarítanak, babát öltöztetnek, vetkőztetnek, etetnek, fésülnek, mosdatnak stb./

Fő feladatunk az egészségnevelés területén:

- a gyermekek egészségben való megtartása,
- szervezetük edzése,
- a stressz hatások feldolgozására való felkészítés.

Az egészségnevelő munkánkban a hangsúly tehát az egészséges magatartás kialakítására (fejlesztésre, edzésre, életmód alakításra), a betegségek megelőzésre irányul.

Egészségnevelés fő területei:

- az élet és testi épség védelme,
- az egészség védelme és fejlesztése, egészséggondozás,
- az egészséges táplálkozás biztosítása,
- elegendő mozgáslehetőség és játéklehetőség, rendszeres testedzés,
- a világ tevékeny megismerése,
- értelmi, érzelmi fejlesztés.

Alapelveink:

- Minden gyermek joga és vágya, hogy egészséges boldog életet éljen.
- Az óvoda minden tevékenységével szolgálja a gyermekek egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Feladataink:

- Helyes életritmus, napirend kialakítása.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó érdekében a gyermek óvodában eltöltött idejét a szükségleteknek megfelelően, a családdal együttműködve alakítjuk.
- A gyermekeket igény szerinti szükségletük kifejezésére biztatjuk.
- Biztosítjuk a feltételeket a helyes táplálkozási szokások kialakítására.
- Biztosítjuk a gyermekek napi folyadékszükségletét.
- Az étkezésekhez nyugodt légkört teremtünk.
- Figyelembe vesszük a gyermekek különböző táplálkozási szokásait, egyéni igényeit és kellő toleranciával fogadjuk azokat (ételallergia stb.).
- Törekszünk az új ízek megkedveltetésére.
- Az egészséges táplálkozási szokások alakítása érdekében a szülők támogatásával, a védőnő és a doktornő bevonásával „egészség - napokat" szervezünk az óvodában.
- A helyes testápolási szokások kialakításával segítjük elő a gyermekek tisztaságigényének kialakulását.
- Megtanítjuk a gyermekeket a testápolási műveletek technikájára, helyes rendjére.
- Kialakítjuk a helyes öltözködési szokásokat, megteremtjük önállóságuk feltételeit.

- Kialakítjuk a gyermekekben az igényt, hogy önmagukkal, ruházatukkal, használati tárgyaikkal kapcsolatban is igényeljék a rendet, a tisztaságot.
- A környezet rendjének fenntartására ösztönözzük gyermekeinket.
- Pihenéshez, alváshoz megteremtjük a nyugodt feltételeket.
- A levegő, nap, víz, mozgás, edző hatásával növeljük a gyermekek egészségének védelmét és ellenálló képességét.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítését a tervezett mozgás mellett a szabadban végezhető szervezett és szabad mozgásos tevékenységekkel is biztosítjuk.
- Sétákat, kirándulásokat, szervezünk, melyek során ügyelünk a természeti környezet védelmére.
- Az edzési lehetőségeket a téli időszakban is rendszeresen biztosítjuk.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a

hazaszeretet, a szülőföldről és családdal való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

Az értékorientált közösségi neveléssel biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formákat és társas kapcsolatokat, és egyben teret engedünk a gyermek önkifejező, önértékesítő törekvéseinek is. Három éves kortól az iskolába lépésig a gyermekek szocializációs folyamatának intézményes színtere az óvoda.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodás korban az utánzás, a mintakövetés, az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak elfogadó, segítő, támogató attitűdje, bánásmódja modellt, mintát jelent a gyermekek számára, majd a társadalmi modell szociális viselkedésének érzelmi indítástól fakadó átvétele, majd e minta egyre színesebb kiteljesedése, mely megnyilvánul a gyermek játékában.

a) Feladataink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos életkörülményeket, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, barátságos légkört biztosítunk a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Pozitív érzelmi töltésű kapcsolatot alakítunk ki gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek között.
- Lehetőség szerint megismerkedünk az óvodába érkező gyermekkel, tájékozódunk a családban betöltött helyéről.
- Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek biztonságát fokozó játékot, tárgyat magával hozza.
- A csoporttársakat érzelmileg felkészítjük új társaik befogadására.
- A gyermekekkel közösen kialakítjuk a közösségi élet szokásait, elfogadtatjuk és erősítjük a közösségi magatartást, emellett teret engedünk önkifejező, önértékesítő törekvéseiknek.
- A gyermekeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveljük.
- Kialakítjuk a gyermekcsoport ünnepeit, hagyományait.
- Az óvoda hagyományainak megfelelően ápoljuk a kapcsolatot az Idősek Klubjával, a Vas Megyei Szakosított Szociális Intézettel.
- Biztosítjuk az ünnepekre való közös készülődés, tervezgetés, ajándékkészítés örömét.

b) A gyermek tevékenységei:

- Követi az általa elfogadott felnőtt modelljét.
- Barátságosan, örömmel fogadja a csoportjába érkező új gyermekeket, tiszteletben tartja és elfogadja azok különbözőségét.
- Segítséget nyújt - szükség szerint-, arra rászoruló társainak.
- Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódik be az óvodai tevékenységekbe, a felnőttekkel és társaival együttműködésre törekszik.
- Az óvodai ünnepeket az óvodapedagógussal és társaival közösen tervezgeti, ünnepli.
- Aktívan részt vesz a csoportszoba ünnepi díszítésében, dekorálásában, valamint az ajándékok készítésében.
- Érdeklődik hiányzó társa iránt.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A csoport szokások a gyermekek igényévé válnak, amelynek természetes módon eleget tesznek.
- A közös tevékenységben aktívan vesznek részt.
- Elfogadják, és önként vállalják az adott tevékenység, munkaformák által megkívánt magatartási formákat.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikernek.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés. Természetes szükségletté válik a közös tevékenység, képesek 'tájékozódni' a közösségben.
- Megértéssel, együttműködéssel segítik társaikat.
- Az óvónő vagy társaik kérésére és saját kezdeményezésükre a közösség számára hasznos feladatot végeznek. Tudatosodik bennük, hogy ezt a csoport érdekében végzik.
- Felelősséget éreznek a vállalt feladatért, amelyet akkor is elvégeznek, ha nehézséget jelent, vagy érdeklődésüket már nem köti le.
- Spontán alakuló vagy az óvodapedagógus által létrehozott kiscsoportban /mikrocsoportban/ képesek együttműködni a feladat elvégzésében.
- Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre - számukra belátható okból- szükség van.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak. Választanak és döntenek ismert helyzetekben.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Segítse a közösséghez való kötődést.
- Segítse konfliktushelyzetben a gyermekek önálló megoldási törekvéseit.
- Mindenkor vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, jellemzőit, akaratit tulajdonságait, szociokulturális helyzetét.
- Ösztönözze a gyermekeket példamutató magatartásával a csoport szokásainak, hagyományainak, követelményeinek betartására.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Játékban a gyermek társadalmi szerepeket sajátít el.
- A munka jellegű tevékenységek segítik a kapcsolatok színesebbé, bensőségebbé válását, a felelősségérzet, önértékelés, kötelességteljesítés és a közösségi értékelés kialakulását.
- Anyanyelvi nevelés során gyakorolja a társas érintkezés alapvető eszközét, a beszédet.

6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) –fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

a) Feladataink:

- Önképzéssel, szakirodalom és közművelődési lehetőségek felhasználásával fejlesztjük anyanyelvi kultúránkat, hogy anyanyelvi műveltségünk követendő példát jelenthessen a gyermekek számára.
- Beszédünk őszinte, a helyzethez illeszkedő legyen, mondanivalónkat világos, érthető formában közöljük.
- Törekszünk arra, hogy mondatszerkesztésünk egyszerű, de változatos legyen.
- Természetes hangon, a csoport hang és zörejszintjéhez alkalmazkodva beszélünk.
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő hanglejtést, beszédritmust, hangerőt, szünettartást alkalmazunk.
- Alkalmazzuk a metakommunikáció elemeit és erre ösztönözzük a gyermekeket is.
- A gyermekeket a színes, érzelmeket is kifejező beszédre ösztönözzük.
- A beszédtechnika fejlesztése, a beszédhibák korrigálása érdekében együttműködünk az óvoda logopédusával. Megismerjük munkáját, elősegítjük annak eredményes megvalósulását.
- Megismerjük a családok anyanyelvi kultúráját.
- Gyűjtjük és használjuk a Vas megyére jellemző népies kifejezéseket /növények, ételek, ruházat elnevezései/.
- Ösztönözzük a gyermekeket, hogy használják a párbeszéd különböző, az együttműködést elősegítő fordulatait, kifejezéseit.

b) A gyermek tevékenységei:

- Összefüggően mondja el mondanivalóját.
- Szívesen kezdeményez beszélgetéseket, illetve kapcsolódik be társai beszélgetéseibe.
- Élményei, érzései, kifejezéséhez használja a metakommunikációs jeleket.
- Részt vesz az óvónő által kezdeményezett nyelvi játékokban.
- Használja a megismert szavakat, kifejezéseket, nyelvi fordulatokat.
- A társadalmi normáknak megfelelően használja az udvarias nyelvi formákat /köszönés, kérdés, stb./, viselkedésformákat úgy, mint: szemkontaktus, egymás mondanivalójának türelmes meghallgatása.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik környezetük tárgyainak, jelenségeinek nevét, jellemző tulajdonságait.
- Szókészletüket különböző szituációkban képesek alkalmazni, gondolataikat összefüggően láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéssel fejezik ki.
- A beszédhangokat pontosan hallják, magánhangzók és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.
- Szívesen beszélnek élményeikről, cselekvésekről, ok-okozati összefüggéseket is képesek megfogalmazni.
- A megismert szavakat a szokásostól eltérő beszédhelyzetekben is értik, használják.
- Gondolataikat összefüggően érthetően fejezik ki.
- Társaik beszédére is figyelnek, alkalmazzák a párbeszédet, udvariassági kifejezéseket.
- Helyesen használják a jelen és múlt idejű igeidőket, a határozott és határozatlan névelőt, ragokat, képzőket.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Biztosítson derűs, biztonságot nyújtó közeget, ahol a gyermek megnyílhat, megnyilatkozhat, kialakul beszédkedve.
- Teremtsen lehetőséget a társas beszélgetések kialakulásához.
- Beszédstílusával mintaértékű modell szerepet tölt be.
- Kompenzálja az alacsony beszédfejlettségű gyermekek hiányosságait, ha kell, szakember segítségével, ugyanakkor ügyeljen a fejlett beszédképességgel rendelkező gyermekek megfelelő fejlesztésére is.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- A külső világ tevékeny megismerése során, a természeti társadalmi környezet felfedezése közben tárgyakat, anyagokat, minőségeket jelölő szavakkal bővül szókincse. Az összegyűjtött tapasztalatok alapján kérdések fogalmazódnak meg benne, melyek elősegítik kommunikációs készségének kialakulását.
- A verselés, mesélés során a megismert irodalmi művek által gazdagodik a gyermekek szókészlete, fejlődik kifejezőkészsége.

7. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

7.1. Személyi feltételek

Óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Intézményünkben a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésünknek. Az óvodapedagógusaink elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködésével történik.

A migráns gyermekeket, ha óvodánkba íratják, a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Óvodánk személyi feltételeinek és szerkezetének bemutatása a mellékelt ábrán található:

Dolgozók	Létszámadatok
Óvodapedagógusok száma, ebből 1 fő igazgató	11 fő
Dajkák száma	5 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő
Óvodatitkár	1 fő
Karbantartó, udvari dolgozó	0.5 fő
Mosó-takarítónő	0.5 fő
Összesen:	20 fő

Alapellátásba tartozó külső speciális szakemberek	<ul style="list-style-type: none"> - Szociális segítő - Védőnő - Logopédus - Pszichológus - Gyógypedagógus - Mozgásfejlesztő
Alapellátáson kívüli speciális szakemberek	<ul style="list-style-type: none"> - Táncoktató - Korcsolyaoktató - Hitoktató

Intézményünkben 10 fő óvodapedagógus, 5 fő szakképzett dajka, 2 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő óvodatitkár, 1 fő karbantartó, 1 fő mosó-takarítónő és az óvoda igazgatója biztosítja a zavartalan működés feltételeit.

A személyi állandóság az érzelmi biztonság alapja, ezért az egy csoportban dolgozó óvónők szakmailag és emberileg jó együttműködésben dolgoznak, s óvodába lépéstől iskolakezdésig lehetőség szerint együtt foglalkoznak a gyermekekkel.

A szakmai munka színvonalának emelése érdekében minden óvodapedagógus kiemelkedően fontosnak tartja a szakmai képzést.

A továbbképzések kiválasztásánál lényeges szempontnak tartjuk, hogy azok a pedagógiai programunk alapelveihez, céljaihoz szorosan illeszkedjenek és segítsék optimális megvalósulását. Mindemellett figyelemmel kísérjük az új, innovatív módszerek, ismeretek megjelenését, de nem mindenáron az új, sokkal inkább a jó megoldásokat keressük, kiaknázva minden reformeszméből a gyermekek számára megfelelő, fejlesztő hatásút, nevelő tevékenységünkbe illeszkedőt, megvalósíthatót.

A csoportokban 2 heti váltással látják el a nevelési feladatokat. Csoportonként a 2 óra, pedagógusonként 1-1 óra átfedési idő alkalmas az egyéni fejlesztési feladatok megvalósítására. Munkájukat óvodai szinten két pedagógiai asszisztens is segíti.

Intézményünkben a nevelőmunkát közvetlenül segítve öt - szakképesítéssel rendelkező - dajka dolgozik. Legszorosabban a gondozásban, egészséges életvitelre nevelésben, szokások

rögzítésében, a gyermekek testi szükségleteinek kielégítésében működnek együtt az óvodapedagógusokkal. Ők gondoskodnak az épülethez tartozó helyiségek higiénijáról, s mindemellett a nevelőmunka minden területén látnak el részfeladatokat, az óvónők irányításával. A dajkák csoportokhoz történő beosztásánál is törekszünk a személyi állandóság elvének érvényesítésére.

Egyéb munkakörökben 1 fő 8 órás óvodatitkár, 1 fő 4 órás karbantartó, 1 fő 4 órás mosó-takarítónő dolgozik és látja el a szükséges feladatokat.

7.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítjuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

Ennek megfelelően: óvodánk tárgyi feltételrendszerét, felszereltségét jó színvonalúnak minősítjük és folyamatosan gondoskodunk a megfelelő szinten tartásról.

Épületünk lakóháznak épült, óvodaként 1952 óta üzemel, jelenleg két 60 m²-es, egy 48 m²-es, egy 46 m² és egy 42 m²-es teremmel. A csoportszobákhoz közös öltöző és három gyermekmosdó tartozik, ami pontos és összehangolt napirendet kíván meg. Épületünk óvodaként is megőrizte annak családi jellegét, ebből adódóan a csoportok nem szigetelődnek el egymástól, a napi élet egy szintéren zajlik. Törekszünk a csoportszobák egyéni arculatának kialakítására, a bútorok és kiegészítők közötti összhangra, hogy az emeleti foglalkoztató terem harmóniát és nyugalmat sugározzon.

Míg az épület hangulatos külső és belső megjelenése előny jelent óvodánk számára, addig az egyéb helyiségek részleges, vagy teljes hiánya egyre jelentősebb probléma. Ezért óvodánk életében óriási előrelépés jelentett, hogy bekerült egy városi projektbe, melynek keretében 2014-ben megtörtént a régi épület rehabilitálása /vizesedés, penész- és salétrommentesítés szigeteléssel, külső homlokzat javítása, színezése/ és a belső lélettér bővítése a tető lecserélésével és a tetőtér beépítésével. Itt a hiányzó szociális és egyéb kiszolgáló helyiségek, foglalkoztató, fejlesztő szoba, nevelői szoba,

irodák, felnőtt öltöző, szertár, raktár stb. kaptak helyet. Ezáltal a földszinten kialakításra került még egy gyermekmosdó, öltöző és a konyha is korszerűsödött.

Továbbra is távlati tervünk a 200 m²-es lapos tető beépítése, ugyanis még ennek megvalósítása is szükséges ahhoz, hogy minden csoportnak saját mosdója, öltözője és az óvodának tornaszobája legyen és intézményünk a mai elvárásoknak megfelelő korszerű intézménnyé váljon.

Célunk, hogy minden berendezési tárgy, mely a gyermekek életterébe került, ne csupán esztétikus, hanem funkcionális is legyen.

Óvodánk játékkészlete gazdag, nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek készségét, képességét sokoldalúan fejlesztő játékok biztosítására.

A reformpedagógiai irányzatokat folyamatosan figyelemmel kísérve újítjuk játékkészletünket.

Óvodánkhoz csendes, nyugodt környezetű udvar tartozik, ahol EU szabványos környezetbarát, esztétikus, biztonságos fa – játékeszközök, komplex mozgáslehetőséget biztosító mászóakák, hinták, csúszda, rugós játékok adnak lehetőséget a szabad, önfeledt játékra, mozgásra. Nem rendelkezünk tornaszobával, de van ovi-sport pályánk és egy 70 m² – es gumitéglával borított területünk, amely jó idő esetén kiválóan alkalmas a szervezett torna és sport foglalkozások megtartására. A pályához tartozó gazdag sporteszköz készlet használatával még változatosabb és élménygazdagabb mozgáslehetőségeket ismerhetnek meg óvodásaink. A 70m²-es gumitégla pálya és a három ugróiskola is sokszínű és biztonságos mozgástevékenységhez, játékhoz szolgáló kiváló helyszín. Babaház, firka-fal, barkácsolásra alkalmas padok, asztalok és tágas homokozó biztosítják a nyugodtabb játéktevékenység lehetőségét.

Jövőbeni terveink közt szerepel a szemléltető eszközök, a könyvtárállomány folyamatos bővítése, a régebbi bútorok, szőnyegek folyamatos cseréje, játékkészlet, tornaszerek folyamatos bővítése, textíliák, folyamatos cseréje, gyermekfektetők beszerzése, illetve a már meglévő tárgyi eszközkészlet karbantartása, állagának megóvása.

A programunk megvalósításához szükséges eszközök rendelkezésre állnak, a gyermekek egészségét nem károsítják, biztonságosak. Karbantartásuk éves felülvizsgálat alapján a szükséges gyakorisággal megtörténik.

Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük:

- az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét, hatékonyságát erősítse,
- feleljen meg a gyermekek életkori sajátosságainak,
- ne legyen balesetveszélyes,
- gyermekeinket harmóniát árasztó színek, formák, anyagok vegyék körül, melyek tevékenységre ösztönzik,
- fejlessze a gyermekek esztétikai érzékét, fantáziáját.

7.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez óvodánk napirendje és a hetirendje biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Napirend:**szeptember 1-től május 31-ig**

Időtartam	Tevékenységek
6:30h – 11:30h	<ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek fogadása, szabad játék. • Testápolási teendők, folyamatos tízórai. • Munka jellegű tevékenységek. • Játékba integrált egyéni és csoportos tevékenységek. • Séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatszerzés. • Játékos mozgás az udvaron vagy a csoportban.
11:30h – 12.15h	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolási teendők, ebéd

12:15h – 14.30h	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolási teendők • Pihenés, alvás
14.30h – 15:00h	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolási teendők, uzsonna
15.00h – 17.00h	<ul style="list-style-type: none"> • Szabad játék, az udvaron vagy a csoportban. • Szülők által választott szolgáltatások

Napirend

június 1-től augusztus 31-ig

Időtartam	Tevékenységek
6:30h – 11:30h	<ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek fogadása, szabad játék. • Testápolási teendők, folyamatos tízórai. • Munka jellegű tevékenységek. • Szabadon választott tevékenységek. • Séták, kirándulások. • Játékos mozgás az udvaron vagy a csoportban.
11:30h – 12.15h	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolási teendők, ebéd
12:15h – 14.30h	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolási teendők • Pihenés, alvás.
14.30h – 15:00h	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolási teendők, uzsonna
15.00h – 17.00h	<ul style="list-style-type: none"> • Szabad játék, az udvaron vagy a csoportban.

A napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógusaink a gondozás folyamatában is nevelnek, építik kapcsolataikat a gyermekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelésünk tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógusaink feltétlen jelenlétében és közreműködésével. Ezek: óvodai csoportnapló, mulasztási napló, a gyermek fejlődésének nyomon követése, egyéni differenciált fejlesztési napló.

Tevékenységek és időtartamuk a napirendben

	3-4 évesek számára		4-5 évesek számára		5-6-7 évesek számára	
TEVÉKENYSÉGEK	A kezdeményezési időszakban – nyáron		A kezdeményezési időszakban - nyáron		A kezdeményezési időszakban - nyáron	
Játék és egyéb Szabadon választott Tevékenység	4 óra	4 1/2 óra	5 1/4 óra	6 óra	6 3/4 óra	6 3/4 óra
Előkészület az étkezéshez, étkezés	2 óra	1 3/4óra	1 1/2 óra	1 1/4óra	1 óra	1 óra
Öltözés és egyéb testápolási teendők	1 3/4 óra	1 1/2óra	1 3/4	1 óra	1 óra	1 óra
Pihenés /alvás /	2 1/2 óra	2 1/2óra	2 óra	2 óra	1 1/2 óra	1 1/2 óra
Mindennapos torna	15 perc	15 perc	15 perc	15 perc	15 perc	15 perc

Csoportszervezés:

Csoportjaink életkori összetételének kialakítását a mindenkori jelentkezési arányok és a szülői igények határozzák meg:

- barátok egy csoportba kerüljenek,
- testvérek szülő kérésére egy csoportba kerüljenek,
- bölcsődéből átjövő gyermekek igény szerint egy csoportban maradjanak.

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük:

- a csoportba kerülő gyermekek várhatóan találjanak játszótársat, partnert,
- a nemek aránya tegye lehetővé a társas kapcsolatok alakulását,
- a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, az SNI gyermekek száma egyenlő arányban legyen a csoportokban.

Tevékenységek a hetirendben:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő csoportjainkban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével óvodásaink napi életének megszervezéséhez. A hetirend a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a befogadás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze.

Valamennyi tevékenységi formánk kiinduló pontja a játék, mely áthatja az egész óvodai életünket.

A gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára, építve, az aktualitásnak megfelelően a tanulás spontán vagy szervezett módon folyamatosan történik. A tevékenységeket nem elkülönülten, hanem egymáshoz kapcsolódva, a külső világ tevékeny megismeréséhez igazítva komplex módon szervezzük.

A munka jellegű tevékenységeket folyamatosan, önkéntesen végzik a gyermekek a felnőttekkel együttműködve.

A tevékenység megszervezése az óvodapedagógusokra nézve kötelező, a gyermekek részvétele önkéntes.

Figyelembe vesszük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek napirendjének kialakítását, az egyéni fejlesztés időpontjait.

A tanulás megszervezése a hetirendben:

Kezdeményezések és maximális időtartamuk hetenként

Hetirend

szeptember 1-jétől május 31-éig

Az óvodapedagógusok által szervezett tevékenységi formák		
Tevékenység	Tevékenység megnevezése	
Anyanyelvi nevelés	Naponta mindennapos mozgás verselés, mesélés	Tanulás
	<ul style="list-style-type: none"> • A külső világ tevékeny megismerése matematikai ismeretszerzés • Mozgás • Verselés, mesélés • Ének, zene, énekes játék, tánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	
Játék		

3-4 évesek

november 1-től - május 31-ig

4-5 évesek

október 1-től - május 31-ig

5-6-7 évesek

szeptember 15-től - május 31-ig

Hagyományaink, ünnepeink:

Hagyományok:

- Népmese napja
- Zene világnapja
- Tánc világnapja
- Egészség - napok
- Kézműves adventi családi délután
- Ünnepi ajándékkészítés
- Gyermek - napok
- Születésnapok
- Csoportkirándulás
- Óvodai közös autóbuszos kirándulás

Óvoda - család közös ünnepei:

- Karácsony
- Anyák napja
- Évzáró

Jeles napok – népszokások:

- Márton nap
- Advent
- Mikulás
- Betlehemezés
- Farsang
- Húsvét
- Pünkösöd

Nemzeti ünnep: március 15.

Környezetvédelem jeles napjai:

- Állatok Világnapja
- Föld Világnapja
- Víz Világnapja
- Madarak és fák napja

7.4. Óvodai szolgáltatások

Alapellátásként biztosított szolgáltatások:

- Logopédia: A logopédus hetente két alkalommal látja el az 5-6-7 éves beszédhibás gyermekeket óvodánkban.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésével a szakvélemény alapján, speciális szakképzettséggel rendelkező szakember foglalkozik (gyógypedagógus, logopédus, mozgásfejlesztő).
- Az óvoda fejlesztőpedagógusa útmutatásával végzik az óvodapedagógusok fejlesztő munkájukat a csoportokban. A szakvéleménnyel rendelkező gyermekek, csoportban történő fejlesztésre javasolt feladatokat valósítanak meg. A csoportban az óvodapedagógus a gyermek egyéni felzárkóztató feladatát a fejlesztőpedagógussal való egyeztetés után, és segítségével végzi.
- A gyermekek egészségügyi ellátását az óvodaorvos rendkívüli helyzetekben szükség szerint, a védőnő rendszeresen, a tisztasági vizsgálatok elvégzése céljából látogatja az óvodát.

Alapellátáson kívüli térítésmentes szolgáltatások:

- Hit- és vallásoktatás: A szülők igénye szerint lehetőséget biztosítunk arra, hogy egyházi jogiszemély által biztosított hit és vallásoktatáson vegyen részt a gyermek, mely az óvodai neveléstől elkülönítve szervezhető. Óvodánk biztosítja a hit- és vallásoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket, a helyiségek rendeltetésszerű használatát és a működéshez szükséges feltételeket.
- Úszás: Nagycsoportos gyermekek tíz alkalomból álló tanfolyamon vehetnek részt.

Alapellátáson kívüli térítéses szolgáltatások:

Az alapellátáson kívüli szolgáltatásaink tanfolyami rendszerben a szülők igényei alapján szerveződnek. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy ezek életkor- specifikus szolgáltatások legyenek, valamint olyan tartalmúak, amelyek erősíthetik óvodánk nevelési céljainak elérését, jól illeszkednek óvodánk sajátos arculatához.

- Játékos angol nyelvoktatás
- Tánc oktatás
- Gör- és jégkorcsolya oktatás

8. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

Az óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködésünk.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartásunk formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket, ha óvodánkba íratják, óvodánk kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

„A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”

8.1. Szülő, gyermek, pedagógus együttműködése:

Az óvoda a család mintájára szervezett intézmény, folytatja és kiegészíti a családban megkezdett nevelési folyamatot, ezért legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermek családjával van.

Figyelembe vesszük a családok adottságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A gyermekek testi – lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében mindent megteszünk, felvilágosítással, a munka és balesetvédelmi előírások

betartásával és betartatásával, a vészhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek bevonásával.

Törekszünk arra, hogy együttműködésünk minél szorosabb, gazdagabb legyen a személyes kapcsolattartástól, a közös programok, rendezvények szervezéséig.

A nevelő-oktató munka feladatainak összehangolására, az együttműködés érdekében az alábbi lehetőségeket biztosítjuk:

- fogadó órák,
- nyilvános ünnepélyek,
- családlátogatások (szükség esetén),
- szülői értekezletek,
- napi információk,
- faliújságon kifüggesztett információk,
- a gyermekvédelmi intézkedések.

a) Kapcsolattartásunk alapelvei:

- A kapcsolat alakításában kezdeményező szerepe van az óvodának.
- Elismerjük a család elsődlegességét a nevelésben.
- Tiszteljük és elfogadjuk a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk.
- Kapcsolattartásunkban éreztetjük az őszinte "odafordulást", az empátiát és segítőszándékot addig a pontig, amíg ezt a szülő is elfogadja.
- Kapcsolattartásunk tapintatra épül.
- Megismerjük és elfogadjuk a család szokás- és szabályrendszerét, s tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.

b) A kapcsolattartásból adódó feladataink:

- Lehetővé tesszük a szülőknek, képviselőik által a véleménynyilvánítást a pedagógiai programunk kialakításakor.
- Családlátogatáson - igény szerint- megismerjük a gyermek közvetlen környezetét, helyét a családban, tájékozódunk a család nevelési elveiről, szokásairól.
- Tájékoztatjuk a családot az óvoda nevelőmunkájáról, a gyermekek fejlődéséről.
- Nevelési évente 2 alkalommal szülői értekezletet tartunk.

- Lehetővé tesszük a szülőknek a fogadóórát és a naponkénti párbeszédet, érdeklődést, lehetőleg a délutáni órákban.
- A nevelési gondokkal küzdő családoknak felajánljuk a pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, Nevelési Tanácsadó igénybevételének lehetőségét.
- Veszélyeztetett gyermekek családjával együttműködve az erre illetékes intézmények segítségét kérjük a már kialakult nehézségek leküzdésére.
- A szülőkkel közös programokat szervezünk. /pl.: családi-nap, kerti-parti, kirándulás, ünnepek/.
- Bevonjuk a szülőket a programok, az ünnepek előkészítésébe, lebonyolításába.

c) A családdal való együttműködés tovább fejlesztésének lehetőségei:

- A szülők megnyerése a „Mesevár Óvoda Gyermekéiért Egyesület” támogatására.
- Az óvoda szépítése, fejlesztése érdekében végzett munkákhoz szülői segítség megnyerése.
- A gyermekneveléssel ill. az óvoda tartalmi életével összefüggő területen dolgozó szülők felkérése előadások megtartására, gyakorlati tapasztalatok átadására /belső továbbképzés keretében, ill. szülői tájékoztatás formájában/.
- Minden lehetséges területen biztosítjuk, hogy szülő aktív részese legyen az óvodai életnek.

8.2. Kapcsolattartásunk oktatási-, szakszolgálati, kulturális intézményekkel:

Óvoda - Fenntartó kapcsolata:

A Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése által hozott rendeleteket figyelemmel kísérjük, a szabályozás szerint járunk el. Intézményünk fenntartója felé irányuló kötelezettségeinek eleget teszünk, a jó kapcsolat kialakítására törekszünk.

Óvoda - Elamen Zrt.

Az Elamen Zrt. korszerű étkezést nyújt gyermekeinknek.

Általános iskolákkal való kapcsolat:

A Boldog Brenner János Általános Iskolával és az Oladi Általános Iskolával együttműködési megállapodás keretében rendszeres kapcsolatot tartunk fenn.

a) A kapcsolattartásunk alapelvei:

- Kapcsolattartásunkat a kölcsönös nyitottság, folyamatosság, érdeklődés jellemezi.
- Kölcsönös bizalom, tisztelet, megbecsülés egymás nevelő munkája iránt.
- Kapcsolatainkat a gyermekek érdekeinek elsődlegessége irányítja.

b) Az együttműködés tartalma:

- Az óvoda és az iskola pedagógusai közötti jó kapcsolat fenntartása.
- Az intézmények közötti kölcsönös tájékoztatás, egymás kiemelt programjain való részvétel elősegítése.
- Az óvodába járó gyermekek szüleinek tájékoztatása az őket érintő iskolai programokról.
- A kollektívák pedagógiai, nevelési elveinek megismerése, módszertani kérdések megvitatása.
- Az óvodapedagógusok iskolalátogatása – beiskolázás tapasztalatai, a volt óvodások személyiségfejlődésének alakulása, szakmai kerekasztal beszélgetés.

Segítők:

A pedagógiai szakszolgálatok intézményünk pedagógiai feladatainak ellátását, a szülő és a pedagógus nevelő munkáját segítik.

A nevelési tanácsadás feladata a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek problémáinak feltárása, ennek alapján szakvélemény készítése, a gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.

A logopédus elvégzi a szűrővizsgálatokat, azok eredményeiről tájékoztatja a szülőket, óvodapedagógusokat. Folyamatosan fejleszti a kiszűrt gyermekeket, kapcsolatot tart a szülőkkel.

A Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat részéről fejlesztő pedagógus segíti felzárkóztatni az arra rászoruló gyerekeket. Az SNI gyermekek fejlesztését gyógypedagógus, speciális szakember segíti.

Az óvodapszichológus segítségét igénybe lehet venni, ha arra a szülőknek, illetve az óvoda dolgozóinak szüksége van.

Az egészségügyi ellátás keretében a védőnő rendszeres tisztasági szűrést végez, a gyermekorvos rendkívüli esetben (pl. járvány, baleset) látogatja óvodánkat.

Óvodásaink fogászati vizsgálaton vesznek részt.

Rendszeres a kapcsolattartásunk a Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsággal a közösen ellátott gyermekek érdekében.

Óvodai szociális segítő tevékenység:

Jogszabályi háttér: a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek személyi szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet.

A szolgáltatás célja: a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munkaeszközeivel támogatást nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.

Észlelő jelzőrendszer: a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a nevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 129.§(2) bekezdése szerint közreműködünk a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében. Ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermek jogi képviselőjével, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Rendszeres a kapcsolattartásunk a Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szakszolgálattal.

A közművelődési intézmények:

A közművelődési intézmények rendezvényeit a gyermekek életkori sajátosságait és érdeklődését figyelembe véve rendszeresen /pl.: színházbérlet/, vagy alkalmasszerűen látogatjuk.

8.3. Óvodai szervezetek és működésük keretei:

Szülői érdekképviselet: Szülők Közössége

Az SZMSZ-ben meghatározott jogkört gyakorolja.

A szülők csoportonként 2 tagot választanak. Óvodai szinten SZK elnöke képviseli az óvodai szülők közösségét.

A szülői szervezet döntési jogkörébe tartozik:

- a saját működési rendjének, és munkatervének elfogadása és tisztségviselőinek megválasztása.

A szülői szervezet véleményezési jogkörrel rendelkezik:

- a Házi rend, a Szervezeti Működési Szabályzat, Pedagógiai Program,
- a szülőket anyagilag érintő ügyekben,
- az óvoda és a család kapcsolatrendjének kialakításában.

Javaslatot tehet:

- Az intézmény irányítását, az igazgató személyét, az óvoda egészét, vagy a gyermekek nagyobb csoportját érintő valamennyi kérdésben.
- Javaslatot tehet szülői értekezlet összehívására és annak témájára.

A szülői szervezet képviselőjét a nevelőtestületi értekezlet, véleményezéssel érintett napirendi pontjának tárgyalásához meghívjuk.

A szülői szervezet feladatai ellátásához térítésmentesen használhatja az óvoda helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem korlátozza az óvoda működését.

A szülők képviselőjével az igazgató és az azzal megbízott óvodapedagógus tart kapcsolatot.

Az igazgató - és az azzal megbízott óvodapedagógus a szülői szervezet értekezletén részt vesz.

A kapcsolattartás rendje: a szülői szervezet kezdeményezése alapján.

Munkaközösség:

A nevelőtestület jogállását, döntési véleményét általában a munkaközösségek előzetes állásfoglalásának figyelembe vételével alakítja ki.

A munkaközösségek szakmai, módszertani kérdésekben segítik a nevelési- és oktatási intézményünkben folyó nevelő és oktató munka tervezését, szervezését, ellenőrzését.

A szakmai munkaközösség meghatározza működésének rendjét, elfogadja munkatervét.

A szakmai munkaközösség vezetőjét az óvoda igazgatója bízza meg, a szakmai munkaközösség kezdeményezése alapján. A megbízás többször meghosszabbítható.

A szakmai munkaközösség dönt: - a működési rendjéről és munkaprogramjáról.

A szakmai munkaközösség - szakterületét érintően - véleményezi a nevelési intézményben folyó pedagógiai munka eredményességét, javaslatot tesz továbbfejlesztésére, az óvodai nevelést segítő taneszközök, tankönyvek kiválasztására.

A szakmai munkaközösség véleményét - szakterületét érintően - be kell szerezni:

- a nevelőtestület által átruházott jogkörben /kitüntetésre való felterjesztés előtt, a pedagógusok külön megbízásai előtt /,
- a beiskolázási és továbbképzési terv elkészítésekor,
- a Pedagógiai program elfogadásakor,
- az óvodai nevelést segítő eszközök kiválasztásakor.

Az intézmények közötti munkaközösség jogkörét, működésének rendjét, vezetőjének kiválasztását az érdekeltek közötti megállapodás határozza meg.

A munkaközösségekre háruló feladatok:

- házi bemutatók szervezése,
- a munkaközösség témájában a tervező, elemző, értékelő tevékenységben való részvétel,
- pályázatokon való részvétel,
- a munkaközösségi tagok ön- és továbbképzése.

9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

9.1. Játék

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánoszható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
4. A játék folyamatában tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
5. Az óvodában előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

a) Feladataink:

- A játék folyamán tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival érjük el.

- A szabad játék túlsúlyának érvényesítésére törekszünk. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.
- Önálló kezdeményezésre ösztönző légkört biztosítunk az oldott, nyugodt, elmélyült játékhoz.
- Megteremtjük azokat a feltételeket, /élmények, hely, idő, eszközt/ amelyek hatnak a játékra, amelyektől a játék függ.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek, hogy az óvodába érkezéstől a hazamenetelig sokféle játékot kezdeményezhessenek, szervezhessenek önállóan.
- A szabadban és az udvaron is lehetőséget biztosítunk a különböző játékfajták választására.
- Szükség szerint segítünk megszervezni a játékokat, tapintatosan együttműködünk, ha igénylik, együtt játszunk velük.
- A konkrét játékhelyzetnek a csoport és az adott gyermek fejlettségének igényének megfelelően alkalmazzuk a segítség módját és mértékét.
- Serkentjük a közös játék kibontakozását, fejlesztjük az együtt játszást és az együtt játszás igényét felébresztjük a gyermekekben.
- Biztosítjuk, hogy a gyermek saját elgondolásait megvalósíthassa a játékban, érzelmei, hangulatai szabadon megnyilvánulhassanak.
- Fejlesztjük a gyermekek személyiségjegyeit, önállóságát, kezdeményezését, aktivitását, együttműködést, mozgását, értelmi képességeit.

Gyakorlójáték:

- Megfelelő mozgásteret, valamint, a játékszerekből, eszközökből, anyagokból elegendő mennyiséget biztosítunk a gyermekek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére.
- Figyelemmel kísérjük minden egyes gyermek játékát, segítjük, hogy gyakorló játékból szerepjátékká fejlődjön.

Szimbolikus-szerepjáték:

- Törekszünk arra, hogy a gyermekek változatos szerepekben vegyenek részt.
- A félénk, bátortalan, passzív, vagy a csoportba újonnan érkező gyermekeket bekapcsoljuk a játékba, figyelemmel kísérjük szerepvállalásukat, igény szerint együtt játsszunk velük.
- Törekszünk arra, hogy minden gyermek szerepjátéka egyéni képességeinek legfejlettebb szintjén bontakozzon ki.

- Konfliktus esetén a gyermek szándékainak, belső indítékainak megértésére törekszünk.

Dramatizálás, bábozás:

- Olyan mese, vers, film élményeket biztosítunk, amelyek dramatizálásra, bábozásra ösztönzik a gyermekeket.
- Lehetővé tesszük, hogy saját elgondolásaik alapján játsszák el a mesék hőseinek tetteit, a cselekmény menetét, szereplők mondanivalóját, hangját, mozdulatait.
- Különbféle eszközökről, jelmezekről, kellékekről, változatos bábtípusokról gondoskodunk.
- Váltogatjuk a meglévő készletet, felújítjuk, a gyermekek és a szülők segítségével folyamatosan bővítjük.
- Megtanítjuk őket a kézméretűnek megfelelő méretű bábok mozgatására.
- A gyermekekkel közösen bábokat készítünk.

Konstruáló játék:

- Igyekszünk elérni, hogy minden gyermek megtalálja a neki legmegfelelőbb építő és konstruáló elemeket.
- Megismertetjük a konstrukciós eszközök használatát.

Szabályjáték:

- Tervszerűen felkészülünk a szabályjáték megismertetésére.
- Segítjük a gyermekeket a játékok kiválasztásában, vezetésében, a szabályok betartásában.
- Állandó „készenlétben” vagyunk.

b) A gyermek tevékenységei:

- A játék során megismeri a környezetében levő tárgyakat, azok tulajdonságait, szűkebb-tágabb környezetüket, a világ jelenségeit, eseményeit, a köztük levő összefüggéseket.
- Játékban a környezetének felnőttjeit utánozza.
- Eljátssza tapasztalatait, alkalmazza ismereteit, megvalósítja elképzeléseit.
- Megjeleníti a felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek közti kapcsolatokat miközben új magatartásformákat sajátít el.
- Örömmel, vidáman, elmélyülten játszik.
- Helyes viselkedési szabályokat gyakorol.
- Játék közben kommunikál társaival.

- Konfliktushelyzeteket old meg, általa fejlődik problémamegoldó gondolkodása.
- Kialakítja játék helyét és befejezés után a bútorokat visszarendezi.

Gyakorló játék:

- Játékeszközöket, tárgyakat, terméseket rakosgat maga által alkotott szabály szerint.
- Homokot szór-kavargat, vizet öntözget, papírt tép, kavicsot szór.
- Játékos mozgásokat, mozgássorokat ismételget.
- Halandzsázik, szótagokat szavakat mondogat.

Konstruáló játék:

- Kockából, játékszerekből, természetes anyagokból, alkatrészből építményeket, tárgyakat hoz létre, később megnevezi és bekapcsolja szerepjátékába is.

Szimbolikus-szerepjáték:

- A szerepjátékhoz eszközt választ, szerepet vállal.
- Együttműködik társaival a közös cél érdekében.

Dramatizálás, bábozás:

- Egyéni és közös élményeket, kedvelt mesét, verset dramatizál, bábozik.
- Részt vesz egy-egy mese eljátszásában, bábozásban, más csoportbeli gyermekekkel, mely során a gyermek szereplési vágya alkotó tevékenységgel párosul.

Szabályjáték:

- Elfogadja, betartja, betartatja a játékszabályokat.

c) A fejlődés jellemzői:

Gyakorló játék:

- 3-4 éves korban a hangok, a szótagok, szavak, esetleg rövid mondatok és dallamok, a halandzsá játékos szabály szerinti ismétlése okoz örömet és készíti a gyermekeket ismétlésre. A mozgások által válnak játékká, hogy önként fölállított és vállalat szabályokat tartalmaznak. A gyermekek a játékos mozgást mindig ugyanabban a formában, ugyanolyan szabályok szerint ismétlik, ezekhez a szabályokhoz ragaszkodnak. Máskor a gyermekek játékszereket és eszközöket rakosgatnak valamilyen maguk alkotta játékszabály szerint.

- A homokszórás, kavarási, vízöntögetés, gyúrás, papírtépés, mázolás, kavicsszórás örömmel végzett hosszantartó foglalatosságok.
- 4-6-7 éves korban a gyakorló játék tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, képességei fejletlenek, tapasztalatai, élményei szegényesek, vagy amikor új játékszer, eszköz használatát még nem ismeri, és a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szüksége.
- Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is. A gyermek belefeledkezhet a műveletek, mozdulatok ismétlésébe.

Szerepjáték:

- 3-4 éves korban a gyermekek elsajátítják és már betartják a játékszerekkel és az együtt játszással kapcsolatos elemi szabályokat. Jól érzik magukat társaik között, szívesen játszanak egyedül, egymás mellett vagy két-három gyermekből álló csoportban. A játékukhoz önállóan megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak és a játékszerek használatában megegyeznek.
- Képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak, a résztvevők jellegzetes műveleteket végeznek, különböző szerepeket töltenek be.
- 4-5 éves korban tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye. Megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, és készek ezeket játékukban újra alkotni.
- Kialakul a szerephez való kötődés. A gyermekek képesek a cselekvés és a cselekvések összehangolására. Képesek az egyszerűbb közös játékok megszervezésére, a szükséges játékszerek kiválasztására.
- 5-6-7 éves korban megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Vállalják a számukra kevésbé érdekes, kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Tudnak vezetni és játszótársaikhoz alkalmazkodni.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait.
- Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék előzetes tervezésében, a

szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában.

- A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.

Dramatizálás, bábozás:

- 3-4 éves korban elsősorban a bábú mozgása kelti fel a gyermekek érdeklődését, mivel számukra a cselekvés kifejezőbb, mint a szó.
- 4-6-7 éves korban paraván mögött, ülve-állva báboznak. Szívesen készítenek az óvodapedagógussal közösen bábokat /fakanálból, terményből, fából, rongyból vagy más anyagból/. A bábjátékhoz szükséges eszközök készítése a gyermekek szívesen végzett tevékenységévé válik. Szívesen kapcsolódnak be ismert mesék, történetek eljátszásába.

Konstruáló játék:

- 3-4 éves korban a gyermekek gyakran bonyolult építményeket alkotnak, amelyeket még nem képesek megismételni.
- 4-6-7 éves korban a konstruáló, építő játékelemekből játékszereket, is tudnak készíteni. Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékokhoz kapcsolódik.
- A konstruálás fejlettebb fokán a választott, elképzelt modell egyre pontosabb megközelítésére törekszenek, a gyermekek mind igényesebbeké válnak alkotásaikkal szemben.
- Az óvodáskor végén alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, és képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is.

Szabályjáték:

- 3-4 éves korban a különösebb kötöttség nélküli szabályjátékokat fogadják szívesen. Pl.: körjáték.
- 4-5 éves korban a győzelem elérése érdekében képesek arra, hogy egyéni kívánságaikat egyeztessék társaik érdekében, közösen örködjenek a szabályok betartása felett.
- 5-6-7 éves korban olyan szabályjátékot választanak, amely nagyobb ügyességet, vagy nagyobb szellemi erőfeszítést igényel. A nagyok már a bonyolultabb szabályjátékok megtanulására és gyakorlására is képesek, s miközben ezt nagy kedvvel, örömmel játsszák egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Törekedjen a szabad játék túlsúlyának érvényesítésére.
- Maga is tudjon és szeressen játszani.
- Segítse az önkéntességnek, szabad választásnak, önállóságnak érvényesülését a játék szervezésében, a téma megválasztásában, a szerepek kiosztásában, a szereplők közötti viszonyok életre keltésében, a játékszerek eszközök kiválasztásában, a játékhelyzetek kialakításában.
- Igazodjék a gyermekek fejlettségi szintjéhez - egyéni lehetőségeinek megfelelően- segítse elő, hogy a gyermekek magasabb szintre jussanak.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Közösségi neveléssel azért, mert a játék a közösségi élet fejlesztésének alapvető eszköze. A játékban fejlődnek a gyermekek közti társas kapcsolatok. A kezdeti magányos játékból fokozatosan alakul ki a közös játék, majd a közösen játszó párok, kis csoportok, mindjobban szervezett viszonylag tartós együttműködése.
- A közös játék olyan bonyolult kölcsönös kapcsolatra készíteti a gyermekeket, amilyenre a játékon kívül nem képesek. Fejleszti a közösségi érzést és felelősségtudatot. A közös játékban alakulnak a játékhagyományok, amelyek a 'mi tudat' létrejöttét erősítik.
- Anyanyelvi neveléssel azért, mert a játékban kialakult társas kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a beszédet.

9.2. Verselés, mesélés

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, és megfelelő viselkedésformákat.

3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
7. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

a) Feladataink:

- A meséléshez olyan meghitt, nyugodt, belsőséges környezetet alakítunk ki, ami a mese élvezetéhez hozzájárul. A mese- képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.
- Előnyben részesítjük a vasi gyűjtésű népi mondókákat, a magyar népmeséket, amelyek az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzóvilágát, erkölcsi tartalmát, legbensőbb törvényeit közvetítik, s ápolják a helyi hagyományokat.
- Alkalmat biztosítunk arra, hogy a gyermekek kézbe vegyék, nézegessék a könyveket, melyekben kedves meséik, verseik találhatók.
- Törekszünk arra, hogy az irodalmi anyagot emlékezetből közvetítsük, ami alkalmat nyújt arra, hogy arcjátékunkkal, hangunkkal, mozdulatainkkal életre keltsük azokat.
- Alkalmat teremtünk a mesével, verssel kapcsolatos beszélgetésre.
- Felhívjuk a szülők figyelmét a televízió, rádió, számítógép hátrányaira, figyelmüket a szóbeli mesélés, verselés előnyeire irányítjuk, megismertetjük a szülőkkel a csoport irodalmi anyagát.
- Alkalmat teremtünk az önálló vers és mesemondásra, mondókázásra.

- Ösztönözzük a gyermekeket saját vers és mese alkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására, mint az önkifejezés egyik módjára.

b) A gyermek tevékenységei:

- Kezdeményezi a mesélést, maga is szívesen mesél ismert, vagy kitalált meséket.
- Segít a mesehallgatáshoz szükséges környezet kialakításában.
- Ismer változatos tartalmú verseket, kiolvasókat, mondókákat és szívesen ismételteti azokat napközben.
- Beszédfejlesztő játékokat játszik.
- Szereti és óvja a könyveket.
- Kialakul az irodalmi élmény befogadásához szükséges magatartása. /figyelem, csend..../
- Van kedvenc meséje, verse, mondókája. Játékában utánozza a mesehősöket.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik.
- 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, 10-20 verset meghallgatnak.
- Társak az óvodapedagógus énekes halandzsás, mozgásos, improvizáló játékkezdeményeiben. Hangzás, hangulat és alkalom egységében kezdik felfogni a mondatot, hallott vers témáját, költői képeit.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Mesehallgatás közben tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A folytatásos mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, furcsa, vagy szép hangzású nevét megjegyzik.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő egyéni sajátosságait, felfogóképességét, érdeklődését, egyéni élményvilágát. Repertoárja legyen változatos, s azt igazítsa mind a nembeli, mind az intellektuális igényekhez. /tündérmese, vidám, groteszk, humoros mese....stb./
- Biztosítsa az irodalom iránt fogékony gyermekek magasabb szintű fejlődéséhez szükséges feltételeket.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Legszorosabb kapcsolatban áll az anyanyelvi neveléssel, mivel az anyanyelvi nevelés eszköze a vers, mese.
- Rajzolás, mintázás, kézimunkával, azért, mert a gyermekek megjelenítik irodalmi élményeiket munkáikban.

9.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
4. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

a) Feladataink:

- A gyermekeket minél több zenei élményhez juttatjuk, ezzel megalapozzuk zenei anyanyelvüket.
- Fejlesztjük a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- Megéreztetjük a gyermekekkel a közös éneklésben, közös játékban rejlő örömeiket.
- Fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességeit, a gyermekdalok és zenei készségfejlesztő játékokban rejlő anyanyelvi érték kihasználásával.
- Olyan oldott légkört teremtünk, melyben a gyermek képzelete, alkotókedve fejlődhet, önálló ötlete, egyéni elképzelése megnyilatkozhat.
- A kezdeményezések szervezésénél figyelembe vesszük és kihasználjuk az udvar nyújtotta lehetőségeket.

- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek az egész nap folyamán zenei élményeket szerezhessenek.
- A gyermekek élő zenei élményhez juttatása, szemben a gépi zenei hatással.
- Ügyelünk arra, hogy a vasi folklóranyag hangsúlyos szerepet kapjon a gyermekek zenei nevelése során, a helyi hagyományok illetve az óvoda hagyományainak ápolása érdekében.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai kisebbségi gyermekek hovatartozását is.
- Szinten tartjuk, illetve fejlesztjük saját zenei tudásunkat, hogy mindig megfelelő mintát tudjunk kínálni a gyermekeknek.
- Észrevesszük és felhívjuk a szülő figyelmét /ha kell/ a gyermekben rejlő tehetségre.
- Elősegítjük a gyermek mozgáskultúrájának harmonikus fejlődését.
- A kezdeményezéseket változatos módszerekkel, a gyermek aktív részvételére számítva szervezzük meg.
- Hangszerhasználattal színesítjük a kezdeményezéseket.
- Megfelelő alkalmat termetünk arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvodai zenei nevelés anyagával.
- Segítjük a szülőket, hogy felismerjék a zenei nevelés, a gyermekekkel való közös éneklés, mondókázás személyiségfejlesztő hatását.
- Ünnepi előkészületeknél kihasználjuk az énekekben rejlő, ideális hangulatteremtő hatásmechanizmust.
- Az eszközkészlet bővítése érdekében figyelemmel kísérjük a pályázatokat és kihasználjuk azok lehetőségét.

b) A gyermek tevékenységei:

- Énekel, dúdolgat, mondókázik, önállóan és csoportosan az egész nap folyamán, játék közben is.
- Zenei műveket, énekes, hangszeres előadókat meghallgat.
- Ritmushangszerekkel ismerkedik, készít magának és használja azokat.
- Gyakorolja az egyenletes lüktetést mozgással, tapssal, hangszerrel.
- Ritmusmotívumokat kísér mozgással, tapssal, esetleg hangszerrel. Elhangzott motívumokat megismétli.
- A halk-hangos, a magas-mély hangokat, ismert dallamok éneklésével gyakorolja, illetve felismeri.
- Gyakorolja a néptánc alapelemeit.

- Szívesen kapcsolódik be dalos játékokba, maga is kezdeményez népi gyermekjátékokat.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek ismernek 10 gyermekdalt, 5-6 alkalmi dalt, 6 hangterjedelemben. Ezeket képesek tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget és maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, képesek ezt térben mutatni.
- Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is.
- Felismerik a halk-hangos közötti különbségeket, tudnak halkán és hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Dallamot képesek felismerni dúdolásról, hangszerről, kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról. Tudnak dallammotívumot - hallható jelre- elbújtatni.
- Képesek a természet, a környezet hangjainak és zörejeinek, különböző hangszínéinek finom eltéréseit megkülönböztetni.
- Az egyenletes lüktetést megkülönböztetik a dal ritmusától.
- A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik.
- Mondókák dalok ritmusában felismerik a szünetet, betartják és mozgással érzékeltetik. Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Szép testtartással, egyenletesen, a kör formáját megtartva járnak.
- Egyszerű táncos mozgásokat megformálnak: dobantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás.
- Képesek egyensúlyváltást kiváltó mozgásokra.
- Óvónő segítségével nélkül is képesek térformák kialakítására.
- Ütőhangszereket használnak.
- A bemutatott élőzenét, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Tegye lehetővé, hogy olyan zenei élményekhez jusson a gyermek, amely felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- Szerettesse meg a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat és szoktassa őket a szép tiszta éneklésre.
- Ügyeljen arra, hogy a zenei nevelés anyanyelvi műveltségük, mozgáskultúrájuk fejlődésében is kiemelkedő szerepet töltsön be.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Legszorosabb kapcsolata az anyanyelvi neveléssel van, mert ugyanazon folklórányagból merítve erősíti az anyanyelvi nevelés hatását. A zenei élmények serkentik a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét.
- Szoros kapcsolatban van a közösségi neveléssel, mert az együtt éneklés, játszás erősíti a közösséghez való tartozás tudatát, felkelti a társas együttlét iránti igényt. Érzelmi kötődések alakulnak ki. Gyermek-gyermek, gyermek-óvónő között. Olyan szociális tulajdonságok alakulnak ki, mint az egymásra és másokra való odafigyelés, együttműködés, kölcsönös engedmények tétele.
- Szoros kölcsönhatásban van a testneveléssel, mert több nevelési feladat megegyezést mutat a két nevelési területen: ritmusérzék fejlesztés, harmonikus mozgás iránti igény felkeltése, helyes testtartás, helyes légzéstechnika elsajátítása.

9.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.”

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzetének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

a) Feladataink:

- Az ábrázoló tevékenységekre egész nap folyamán biztosítjuk a teret és a lehetőséget.
- Felkeltjük minden gyermekben a tevékenységi vágyat, az igényt az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Segítjük a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását.
- Fejlesztjük képi gondolkodásukat.
- Törekszünk a jó minőségű és változatos anyagok használatára, figyelemmel követjük a kereskedelemben megjelenő újdonságokat.
- Megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásával.
- Kihasználjuk a természetben, az óvoda közvetlen környezetében rejlő lehetőségeket az esztétikai ízlésformálás érdekében. Minél több lehetőséget adunk a szabadban való tevékenykedésre, a közel 100 éves fák, a környező épületek, a barátságos udvar nyújtotta miliőben. Kihasználjuk az udvaron található "fírka-fal" lehetőségét.
- Az óvoda alapelveinek magas szintű megvalósítása érdekében továbbképzéseken veszünk részt, az ott szerzett ismereteket beépítjük a mindennapi tevékenységekbe.
- Fejlesztjük népművészeti ismereteinket és a gyermekeket is bevezetjük a népművészet világába.
- Figyelünk a gyermekek egyéni képességeire, a tehetséges gyermekekre, ösztönözzük alkotókedvüket, inspiráljuk őket az önálló ötletek kivitelezésére, egyéni fejlődési lehetőségeket biztosítunk számukra, bemutatkozási lehetőséget keresünk.
- Igényes, esztétikus környezetet alakítunk ki a csoportszobában és az óvoda egész területén.

b) A gyermek tevékenységei:

- Firkál, rajzol, sima, érdes, kezdetben nagyobb, majd egyre kisebb területen /papíron, táblán, üveglapon, homokban, hóban, aszfalton, az udvar "fírka" falán/.
- Fest, ujjal, ecsettel, ronggyal, pálcával. Használja az alapszíneket majd színárnyalatokat. Maga keveri a színeket.
- Képeket készít festéssel, rajzolással, karcolással, nyomattal, ragasztással.
- Ismer és használ újfajta anyagokat, eszközöket: méhviasz, gipsz, akvarellceruza, varázsfilc, textilkréta, textilfesték, aszfaltkréta, színezett homok, festhető pasztellkréta, üvegfesték, ujjfesték.
- Gyakorolja a népi kismesterségeket: agyagozás, fonás, szövés, tojásfestés, mézeskalácssütés, gyöngyfűzés, csuhézás, méhviasz-gyertya készítés.

- Díszít népi motívumokkal.
- Ismer és használ új és hagyományos technikai eljárásokat: batikolás, üvegfestés, textilfestés, gyurmázás, papír-tépés, vágás, gyűrés, hajtogatás, ragasztás, sókerámia készítés, montázstechnika.
- Készít síkbeli és térbeli alkotásokat egyaránt.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér ki-, és átalakításában.
- Képkialakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeik, megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- A közös munkák értékelése során szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával. Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- Elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében. Késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Biztosítson élményeik, fantáziájuk és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőséget.
- Vegye figyelembe a gyermekek egymástól eltérő manuális készségét, élményanyagát.
- Biztosítsa a lehetőséget a kiemelkedő képességű gyermek tehetségének magasabb szintű kibontakoztatásához.
- Ösztönözze a gyermeket élmény és fantáziavilágának képi szabad önkifejezésére.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- A vizuális nevelés legszorosabb kapcsolatban a környezeti neveléssel van, mellyel tartalmában és feladatában konkrét összefüggést mutat. A környezetét, a környezetből szerzett ismeretét, élményeit, jeleníti meg, ábrázolásában. A természetben gyűjtött anyagokat, terményeket, felhasználja alkotásaihoz. A környezeti nevelés segítséget ad képi kifejezőképességének kialakulásához, fejleszti a gyermek esztétikai érzékét.
- Ugyanolyan szoros a kapcsolata az irodalmi neveléssel, mert az irodalmi élmények belső képteremtésre ösztönzik a gyermeket, olyan érzelmi állapotot hoznak létre, amely alkotó vágyukat serkenti.

9.5. Mozgás

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.
4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

b) Feladataink:

- Biztonságos mozgásra ösztönző környezetet alakítunk ki.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy az adott gyakorlatokat mindenki egyéni képességei szintjén hajtsa végre.
- Tudatosan tervezzük, kezdeményezzük a heti testnevelés foglalkozást.
- Helyes mintát mutatunk a gyakorlat végrehajtására és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus végrehajtását.
- Együttműködünk a családdal a mozgás megszerettetése érdekében.
- Az óvodán kívül is minél több mozgási lehetőséget teremtünk a gyermekek számára.
- Megismertetjük a gyermekeket a testrészekkel, segítjük a testséma kialakulását.
- Rendszeresen törekszünk a térirányok és az oldaliság kialakítására.
- Megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a gyermekek biológiai fejlődését, növelik teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Tudatosan építünk a gyermekek játékos természetes mozgáskedvére, mozgástapasztalataira.
- Foglalkozásainkba beépítjük a speciális gyakorlatokat is /tartásjavítás, lábboltozat javító torna/.
- Tudatosan fejlesztjük a gyermekek testi képességeit /ügyesség, erő, gyorsaság, állóképesség / a nagymozgásokat, egyensúlyérzékelést, finommotorikát, a szem-kéz és szem-láb koordinációt.
- A testnevelési mozgáseszközök, tornaszerek eszközbővítése érdekében keressük a pályázati lehetőségeket.

c) A gyermek tevékenységei:

- A foglalkozásokon utánzó, fogó, futó és versenyjátékokat játszik.
- Gimnasztikai gyakorlatokat végez eszköz nélkül és kéziszerral, valamint társas és padgyakorlatokat. Különböző testhelyzetekben kar-, törzs- és lábmozgásokat végez.
- Megérti a vezényszavakat és végrehajtja a gyakorlatokat.
- Járás, futás gyakorlatokban vesz részt, akadályokat átlép, átfut.
- Szökdeléseket, ugrásokat hajt végre.
- Nagymozgásokat gyakorol, csúszik, kúszik, mászik, bújik.
- Megismerkedik a labdafogással, labdakezeléssel, dobásmódokkal, labdajátékokat játszik.
- Megismerkedik a talajtorna elemeivel, támasz, függés-, és egyensúlygyakorlatokat végez.
- Rendszeresen kirándul csoportjával.

d) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Fejlődik tér- és idő tájékozódó képességük.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- A szabályokat pontosan betartják, figyelnek társaikra.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat és annak megfelelően cselekednek.

e) Nevelési alapelveink:

- Alkalmazkodják a gyermekekhez.
- Törekedjen az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételére, a képességek fejlesztésére, a tehetséggondozásra.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek minél többet mozogjanak a szabadban.
- Éljen a környezeti feltételek adta lehetőségekkel.
- Tartsa szem előtt a csoport egészségi állapotát, egy-egy gyermek fáradékonyságát, teljesítőképességét.
- Tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok, melyek mozgáskoordinációk és új tapasztalatok szerzésére is alkalmat adnak.

f) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Legsorosabb kapcsolatban a játékkal van azért, mert a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.
- Közösségi neveléssel azért, mert a közösségi élet alakulásához fontos tulajdonságokat fejleszt: egymás segítése, együttműködés. A testnevelési játékok segítik a közösségi és versenyszellem alakulását.
- Gondozással, egészséges életmódra neveléssel azért, mert a testnevelés fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában.
- A gondozás az egészséges életmódra nevelés hatását kiegészíti, felerősíti.

9.6. Külső világ tevékeny megismerése

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív

érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Környezet megismerése:

a) Feladataink:

- A természeti és társadalmi környezet megismertetésében minél sokoldalúbb, túlzásoktól mentes tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget.
- A gyermekeket környezetük megbecsülésére, tiszteletére, védelmére, gondozására neveljük.
- Kihasználjuk az óvodai élet egészét átható környezeti megismerés nyújtotta lehetőségeket.
- Alkalmat, helyet, időt és eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre.
- A gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építünk.
- Megismerjük - és építünk - a gyermekek otthoni környezetéből hozott tapasztalataira, már meglévő ismereteire.
- A tapasztalatok megszerzésénél a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, mozgásos játékokra, cselekvésre és érzékszervi megtapasztalásra törekszünk.
- Amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben figyeltetünk és tapasztaltatunk meg a gyermekekkel.

- A társadalmi és természeti környezethez fűződő pozitív viszony kialakításához személyesen is példát mutatunk.
- Rendszeresen lehetőséget biztosítunk a természetes élethelyzetekben történő környezetalkításra, tevékenységvállalásra, mind a játéktevékenységek, mind a munkajellegű tevékenységek területén.
- Megláttatjuk a gyermekekkel, hogy a környezetalkító tevékenység a hasznosságon túl esztétikai értéket is képvisel.
- Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- Évszakonként kirándulást szervezünk a természetbe.
- Megismertetjük szülővárosuk /Szombathely/ szűkebb és tágabb környezetük nevezetességeit, látnivalóit /parkok, szobrok, Csónakázó-tó és környéke, oladi domb, Múzeumfalú, Arborétum, múzeumok/.
- Pozitív viszonyt alakítunk ki a szülőföldhöz, a helyi hagyományok, néphagyományok, népszokások felelevenítésével.
- Készülünk a környezet,- és természetvédelem jeles napjaira, ezekhez kapcsolódva érthető módon informáljuk a gyermekeket.
- Pályázatokon veszünk részt /pl.: közlekedés, környezetvédelem/.

b) A gyermek tevékenységei:

- Megfigyeli, tapasztalja, összehasonlítja, az évszakokat, azok jellegzetességeit, jelenségeit, az időjárás és a természet változásait.
- Sétákon, kirándulásokon, magvakat, terméseket, gyűjt az élősarok gazdagításához, barkácsoláshoz.
- Ágakat rügyeztet, magvakat csíráztat.
- Részt vesz a növények gondozásában a csoportszobában, az udvaron.
- Évszakokhoz kapcsolódóan megismeri a zöldségféléket, gyümölcsöket.
- Segít az udvar takarításában.
- Télen folyamatosan eteti a madarakat, hozza a madáreleséget.
- Megfigyeli a környezetében élő állatokat, kutya, macska, /háznál/ haszonállatokat / Skanzenben, falun / azok gondozását, megismeri hasznukat. Összehasonlítja, csoportosítja külső tulajdonságaik, hasznuk és egyéb rendezési elvek alapján.
- Videofelvételeken keresztül megismeri a vadon élő állatok környezetét, életmódját.

- Megtekinti a városban rendezett kiállításokat /hal, hüllő, rovar, madár, macska/.
- Védi és óvja szűkebb és tágabb környezetét.
- Készül és részt vesz a környezet és természetvédelem napjainak rendezvényein, kirándulásokon. /Állatok világnapja, Föld Világnapja, Víz világnapja, Madarak és fák napja/
- Őrzi a helyi hagyományokat, népszokásokat. /Márton nap, Luca-búza ültetése, adventi koszorú készítése, mézeskalácssütés, betlehemezés, farsangolás, tojásfestés, locsolás/
- Ellátogat a Skanzenbe, megfigyeli a régi falusi házakat, bútorokat, használati eszközöket.
- Gyakorolja a helyes közlekedést és annak szabályait sétákon.
- Megismeri a közlekedési eszközöket, utazik autóbuszon, vonaton.
- Ismereteket szerez a vízi, légi és szárazföldi közlekedésről.
- Azokat a közlekedési eszközöket, amelyeket nem tud a valóságban megfigyelni, videofilmekből ismeri meg.
- Korának megfelelő ismeretekkel rendelkezik a családról, annak szükségleteiről, a családtagok munkájáról, az együttélés konkrét tapasztalatairól.
- Tapasztalatokat szerez a orvos, a védőnő munkájáról.
- Ismeri testrészeit, érzékszerveit azok funkcióját, védelmét, ápolását.
- Ismeri a napszakokat, gyakorolja az ehhez kapcsolódó tevékenységeket.

c) A fejlődés fő jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, tudják, hogy azok az emberek munkáját segítik, könnyítik.
- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény nevét, rendeltetését /iskola, orvosi rendelő, posta, rendőrség stb./
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatait. Környezetükben gyakran észlelt színeit emlékezetükben felidéznek.
- A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismernek.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Ismerik a napszakokat, az ahhoz kapcsolódó tevékenységeket.
- Különbségeket tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Ismerik a növény fogalmát, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között

összefüggés van. Tudják, hogy a növényeket gondozni, óvni kell, ismernek néhány ezzel kapcsolatos munkát. (szántás, vetés, aratás).

- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, azok gondozását és védelmét, tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint.
- Ismernek néhány erdei vadállatot, költöző és nálunk telelő madarat, tudják, hogy óvásuk, védelmük milyen fontos.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő tapasztalatait, életkori sajátosságait.
- Tegye lehetővé a természetes környezetben történő tapasztalatszerzést.
- Törekedjen a sokoldalú érzékszervi megtapasztalásra, az élmények többszemponú feldolgozására.
- Építsen a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára.
- Tegye lehetővé a természetvédelemmel való közvetlen találkozást.
- Törekedjen a tárgyi és emberi környezethez, szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz pozitív kapcsolat kialakítását.
- Láttassa meg a természet szépségét, alapozza meg a környezettudatos magatartást.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Legszorosabb a kapcsolata a rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységekkel, mert az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, élmények megjelenítését, újra alkotását, teszi lehetővé.
- A természetben gyűjtött anyagok inspirálják, ötletet adnak a gyermekeknek, beépülnek alkotásaikba, ezzel is erősítve kötődésüket a természethez.
- Szoros a kapcsolata még az anyanyelvi neveléssel, mert bővülnek ismereteik, az ezekhez kapcsolódó kifejezéseik, fogalmaik, szókincsük.
- Megfogalmazzák a látottakat, tapasztalataikat, fejlődik beszédképességük.

Matematikai ismeretszerzés

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába is juttatjuk a gyermekeket, melyeket tevékenységeikben is alkalmaznak.

Felismerik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér-

sík- és mennyiségszemléletük. Fejlesztő hatását az önálló problémamegoldás fokozza, az egyéni fejlődésről kapott objektív információ segít fejlesztési elképzeléseink differenciált kialakításában.

a) Feladataink:

- Optimális feltételeket biztosítunk a matematikai nevelés és fejlődés hatékonyságának érdekében.
- Felkeltjük a gyermekek matematikai érdeklődését és építünk kíváncsiságukra.
- Megfelelő attitűdöt teremtünk a problémás helyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozásához.
- Kihasználjuk az egész napi óvodai élet során adódó lehetőségeket matematikai jellegű ismeretek megtapasztalására, szerzésére.
- Kedvező helyzeteket teremtünk a tapasztalatszerzéshez, törekszünk arra, hogy azok minél többször természetes helyzetben történjenek.
- Differenciált, egyéni feladatadás által a gyermekeket sikerélményhez juttatjuk, mely növeli a feladatvállalási kedvet, segíti az önkontroll kialakítását.
- Fejlesztjük megfigyelő képességüket, emlékezetüket, megértésüket, konstruálásukat, problémalátásukat-megoldásukat, kreativitásukat, ítéliképességüket.
- Fejlesztjük fogalom és szókincsüket, beszédkésztségüket.
- Ösztönözzük, hogy a megszerzett matematikai tapasztalatokat, ismereteket a tevékenységeiben is alkalmazza.

b) A gyermek tevékenységei:

- Összehasonlít, szétválogat, sorba rendez szabadon, egy-egy jól felismerhető tulajdonság, saját szempont szerint.
- Irányított összehasonlítást-megnevezett tulajdonság, szempont szerint - végez /pl.: alacsonyabb, magasabb, hosszabb-rövidebb, szélesebb-keskenyebb. több-kevesebb stb./.
- Felismeri, megmutatja, megnevezi a változásokat.
- Eldönti egyszerű állítások igazságát, hamisságát.
- Szívesen vállalkozik a felvetett, vagy felismert probléma megoldására.
- Összemér mennyiségeket, halmazokat, ezek elemeit párosítja, az eredményt szóban kifejezi.
- Számlál 10-es számkörben, párosít, érzékeli az ugyanannyi fogalmát.
- Megismeri a sorban a sorba rendezett elemek helyét, a sorszámokat.
- Tapasztalatokat szerez a geometria körében.
- Épít, másol, összehasonlít, szétválogat térben és síkban geometriai építőelemek

felhasználásával szabadon és különböző szempontok alapján.

- Tájékozódik térben és síkban.
- Érti és követni tudja az irányokat, illetve az ezeket kifejező névutókat.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megértik és követik az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatait. Matematikai jellegű helyzetről, problémáról, saját gondolataikat szabadon is elmondják. Megítélik egymás állításainak igazságát. Javítják saját tévedéseiket.
- Szívesen vállalkoznak a felvetett és felismert problémák megoldására.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés végzésére, összehasonlításukat szóban is kifejezik.
- Értik és használják az év során szereplő mennyiségeket, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat. /pl.: hosszabb, rövidebb, legrövidebb stb./
- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is összemérnek, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni.
- Részt vesznek mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással /legalább 10-ig/ az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyenlő alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat. Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből, de színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok és állások megkülönböztetése: értik és követni tudják a irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat /pl.: alá, fölé, alatt, fölött, között, mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött szavakon/.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Építsen a gyermekek matematikai érdeklődésére, kíváncsiságára.
- Tartsa szem előtt a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét, biztosítsa a differenciáltságot.

- Tegye lehetővé matematikai ismeretek szerzését, az egész napi óvodai élet során.
- Ösztönözze a problémamegoldó gondolkodást.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Legszerosabb a kapcsolata külső világ tevékeny megismerésével, mert a környezet megismerése során szerzett tapasztalatok, élmények matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják. A mindennapi életben is állandóan találkozik matematikai fogalmakkal, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük.
- Szeros a kapcsolata a játékkal, mert ennek során is sok alkalom kínálkozik matematikai ismeretek szerzésére, matematikai műveletek végzésére, gyakorlására, a problémamegoldó gondolkozásra.

9.6.1. Környezeti nevelés-fenntarthatóság

Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél közelebb kerüljenek a természethez, megismerjék, tiszteljék, védjék környezetünk értékeit, hogy a természet szeretetére fogékony ovisokat neveljünk. A családokkal, partnerekkel közösen megalapozzuk a gyermekek egészséges életviteléhez nélkülözhetetlen táplálkozási, fogyasztói, hulladékkezelési, környezetvédelmi szokásait, formáljuk személyiségüket, érzékenységüket környezetük iránt.

Nevelésünk elősegíti és megalapozza a gyermekek környezettudatos magatartását, életvitelét, életmódját. Alakítjuk érzelmi viszonyulásukat, értékrendjüket. Kialakítjuk az együttműködésre, toleranciára, empátiára, másság elfogadására való képességet. Segítjük a környezetben való eligazodást, az értékek védelmét, a szülőföld, az ott élő emberek megismerését, szeretetét, tiszteletét.

a) Feladataink:

- Kialakítjuk a környezettudatos életvitel megalapozásához szükséges, a gyermekek életkorának megfelelő szokásrendszert, viselkedésformát, a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolatot, a környezeti problémák iránti érzékenységet és a helyes értékrendszert.
- A gyermekek ismerjék meg a körbe vevő természetes környezetet, figyelemmel forduljanak környezetünk növény és állatvilága felé. Szeressék településüket, és környezetüket. Legyenek tisztába a környezetvédelem tartalmával, fontosságával. Lássák meg környezetük szépségét. Vigyázzanak a környezetük szépségére, tisztaságára, óvják azt. Környezetbarát gyerekeket

nevelünk. A kiscsoportos gyermekek ismerete még nem túl tágas, ezért sok lehetőség adódik a természetes környezet értékei és szépsége iránti pozitív beállítódás kialakítására, erősítésére. (növények, állatok szeretete, tisztelete, környezeti értékek megóvása, környezetvédelemre nevelés) Védjük, óvjuk környezetüket, szeressék, értékeljék a közvetlen környezetet.

- Takarékos vízhasználatra ösztönzünk.
- Környezetünk tisztántartásában való aktív részvételre buzdítunk.
- Palántázás a csoportszobákban: hajtás, palántázás, csíráztatás.
- Pályázati lehetőségek kihasználása.
- “Természetsarok” kialakítása.
- Környezetvédelem jeles napjai: Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld világnapja, Madarak és fák napja, projekthetek, kirándulás, környezetvédelmi játékok, virágosítás, stb.
- “Hulladékból Mesevár”-a hulladék nem szemét! Újra hasznosítással készült játékeszközök, ajándékok, családi barkácsolás.

b) A gyermek tevékenységei:

- Vigyáznak környezetükre, környezetük tisztaságára (nem szemetelnek, takarékoskodnak a vízzel).
- Tapasztalatokat szereznek a szelektív hulladékgyűjtésről (elem, papír, műanyag, üveg, stb.)
- Vannak ismereteik a légszennyeződés okairól, következményeiről.
- Megismerkednek a folyók tavak élővilágával, azok védelmével.
- Részt vesznek a természeti ünnepek előkészületeiben, megtartásában
- Kreatív módon felhasználják alkotásaikhoz az újrahasznosítható anyagokat.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Vigyáznak a vízre, energiára, környezetük tisztaságára.
- Nem szennyezik az élővizeket.
- Megbecsülik a tiszta, jó levegőt.
- Vigyáznak a környezet tisztaságára.
- Ismernek néhány, a környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmat (hulladékszelektálás, újrahasznosítás, komposztálás)
- Védik, óvják, ápolják a környezetükben élő állatokat, növényeket, tárgyakat.
- Tudják, hogy az egészséges, tiszta környezetben az életminőség javul, míg a környezetszennyezés rontja azt.

d) Nevelési alapelveink:

- Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy milyen nagy az ember felelőssége a környezet megóvásában.
- Kialakítjuk, a természethez fűződő pozitív viszonyt. Megalapozzuk a természet szeretetét, megfigyeltetjük a természet szépségeit.
- Példamutatással elősegítjük, a környezettudatos magatartás kialakítását: védjük, óvják, becsüljék, a természetet.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

A környezeti nevelés-fenntarthatóság az óvodai élet minden területén, minden tevékenységben jelen van (pl. játék, bábjáték, a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, séták, kirándulások). A külső világ tevékeny megismerése által nyílik a legtöbb lehetőség a környezettudatos magatartás kialakítására.

9.7. Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermek, munka jellegű tevékenysége: - örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység; - a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége; - a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

a) Feladataink:

- A gyermekek számára életkoruknak, képességeiknek, erejüknek megfelelő munkalehetőségeket teremtünk.
- A munkavégzéshez megfelelő helyet, időt, gyermekméretű szerszámokat, munkaeszközöket biztosítunk.
- Megismertetjük a gyermekeket a munkaeszközökkel, célszerű eszközhasználattal, a munkafolyamat részmozzanataival, azok célszerű sorrendjével, kialakítjuk a munkaeszközök rendben tartásának szokását.
- Minden munkafajtában, minden korcsoportban megteremtjük az önálló munkavégzés lehetőségét.
- Minden gyermeket igyekszünk képességeinek figyelembevételével bevonni.
- Biztosítjuk a munka folyamatosságát, állandóságát, befejezését.
- Módot adunk arra, hogy az önálló vagy csoportos munkavégzés során a gyermekek elsajátítsák és gyakorolják a szükséges készségeket, képességeiket fejlesszék, tapasztalataikat bővítsék, rendezzék.
- Folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mért fejlesztő értékelés biztosítása.

b) A gyermek tevékenységei:

- A saját személyével kapcsolatos teendőket - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás- önkiszolgálás /lásd az egészséges életmód alakítása című fejezetben, mely részletezi e tevékenység tartalmát/.
- A játékeszközöket a helyére rakja.
- Bekapcsolódik környezetszépítő munkába is: játékszereket tisztít /babát fürdet/, egyszerű javításokba besegít.
- Az udvari játékeszközöket elpakolja.
- Az óvónővel együtt díszíti a csoportszobát és az óvodát, segít a csoportszoba átrendezésében és részt vállal az ajándékok készítésében. Segít a kisebbeknek öltöztetésben, vetkőzésben.
- Kezdetben felnőtt irányítással, majd önállóan napos munkát végez. Megteríti az asztalt, kiosztja az evőeszközöket, segít az ételek kiosztásában. Az étkezés végén a szokásrendnek megfelelően mindent elpakol, felsepri a morzsát, kiosztja és összeszedi a foglalkozási eszközöket.

c) A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Naposi munka:

- A naposok étkezésnél önállóan megterítik és leszedik az asztalokat.
- Összehajtogatják a terítőket. Összeseplik a morzsákat, feltörlik az asztalok környékét.
- Szükség szerint segítenek a csoportszoba átrendezésében.

Alkalomszerű munkák:

- Részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében.
- Vigyáznak a terem és az óvoda helyiségeinek rendjére.
- Időnként önként „nagytakarítást” végeznek a játéksarokban.
- Ünnepekre ajándékokat készítenek.
- Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.

d) Nevelési alapelveink:

Az óvodapedagógus:

- Szem előtt tartjuk, hogy a munka önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- Segítjük a gyermekeket a munkavégzésben, komolyan vesszük, tiszteletben tartjuk a gyermekek munkáját, megbízatásait.
- Érvényesítjük a fokozatosság elvét.
- Ösztönözzük a gyermekeket a fejlettségüknek megfelelő munkavégzésre.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

e) Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Közösségi nevelésnél az együttesen végzett munka, a közös felelősség és öröm, az együtt elért eredmények segítik a baráti kapcsolatok, kisebb csoportok kialakulását, megszilárdulását, saját és mások elismerését.
- Külső világ tevékeny megismerésénél a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti- társadalmi környezetükből, és annak érdekében végzik a munkajellegű tevékenységeket.

9.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás:

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzáson alapuló, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:
  - az utánzáson alapuló minta- és modellkövetéses magatartás;
  - és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
  - a spontán játékos tapasztalatszerzés;
  - a játékos, cselekvéses tanulás;
  - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
  - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
  - a gyakorlati problémamegoldás.
5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Gyermei tevékenységek:

Tapasztalatokat szereznek tevékenységek közben, érzékszerveiken keresztül.

Cselekvés közben újabb és újabb felfedezéseket tesznek.

Kérdéseket tesznek fel, s a válaszokkal együtt ismereteket szereznek.

Részt vesznek az óvónő által irányított megfigyeléseken, tapasztalatszerzésen.

Örömmel és önként bekapcsolódnak a probléma- és feladatmegoldásokba.

Pedagógiai munkánk kiemelt területei:

- az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis);

- kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése);
- érzelmi nevelés, értékorientált közösségi nevelés (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés);
- egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás);
- társadalmi érzékenység, fenntarthatóság tudatos fejlesztése;
- korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei).

Az egyéni fejlesztő programot a csoportok óvónői dolgozzák ki, ha szükséges fejlesztőpedagógus, Nevelési Tanácsadó szakembereinek segítségével.

10. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

A gyermekvédelem a nevelési- oktatási munka egészét átszövi. Személyiségformáló hatásával, a tudásszint növelésével, az erkölcsi ismeretek megismertetésével hozzájárul, hogy a gyermek helyes irányban fejlődhessen.

Célunk, hogy időben felismerjük a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és egyéb rizikófaktorral rendelkező gyermekek problémáit, és azokat megfelelő szakismerettel preventív vagy korrektív módon megoldjuk.

Biztosítanunk kell mindazokat a jogokat, feltételeket, ellátásokat, amelyeket az intézmény számára vonatkozó jogszabályok előírnak.

Óvodánk gyermekvédelmi programja tartalmazza:

- A hátrányos, halmozottan hátrányos- veszélyeztetett helyzet felismerését.
- Minden pedagógusra vonatkozó alapvető gyermekvédelmi feladatokat.
- A gyermekvédelmi felelős munkáját.

A veszélyeztetettség:

„olyan – magtartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult- állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.” /1997. évi XXX.. törv.5.§/

A hátrányos halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek a szükségleteinek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekekről való gondoskodás, azok védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. Az óvodapedagógus köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családja világnézetét, értékrendjét, szociokulturális helyzetét.

A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestület azon tagja, aki az intézmény igazgatójának megbízásából képviseli a gyermek - és ifjúságvédelmi feladatokat szervezi, irányítja és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- A családdal és a nevelőtestület tagjaival együttműködve fokozott gondoskodással vegye körül a rábízott gyermekeket, kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védje meg őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól, ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
- Szervezze, és irányítsa az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A nevelési év elején tervezze meg a gyermekvédelmi programot az adott évre.
- Tájékoztassa a szülőket az intézmény gyermekvédelmi programjáról, a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről, a gyermekvédelmi feladatokat végző intézményekről.
- Figyelje a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat.
- Folyamatos kapcsolatban álljon a konkrét esetekben a gyermekvédelmi szervekkel:
  - Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szakszolgálat
  - Családsegítőkkel, pártfogókkal
  - Polgármesteri Hivatal Egészségügyi és Közszolgálati Osztállyal
  - Területi Gyermekvédelmi Szervezettel
  - Nevelési Tanácsadóval
  - Rendőrséggel

- Óvoda védőnőjével
- Fejlesztő pedagógussal
- Logopédussal
- Tartsa nyilván a veszélyeztetett, hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét.
- Ellenőrizze folyamatosan a nyilvántartásba vételt és a megszüntetés okát.
- Szükség esetén végezzen családlátogatást a csoport óvodapedagógusaival.
- Tegyen javaslatot a különböző segélyezési formákra /um.: átmeneti segély, rendkívüli segély, gyermekvédelmi támogatás, lakásfenntartási támogatás/

Kapcsolattartásunk a családdal:

- Családlátogatás (szükség esetén)
- Fogadó óra
- Szülői értekezlet
- Egyéb óvoda által szervezett programok.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Segítsék elő a veszélyeztetett, hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítsák a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül szükség esetén védő – óvó intézkedésekre tegyenek javaslatokat.
- Alaposan ismerjék meg a gyermekeket és családjukat.
- Ismerjék fel a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, okokat; ha szükséges kérjék szakember segítségét.
- Készítsenek tervet az indulási hátrányok kompenzálására és azt hajtsák végre.
- Szervezzék meg a felzárkóztatást.
- Segítsék a tehetséggondozást.
- Csoportnaplókban regisztrálják a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Biztosítsák a gyermekek számára a szükségleteiknek, igényeiknek megfelelő differenciált fejlesztő tevékenységeket, legyen az mozgás, beszéd, vagy értelmi retardáció.
- Biztosítsák és kísérik figyelemmel minden gyermek számára az esélyegyenlőséget.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő továbbfejlesztési terveink:

- Szülői igény, felkérés esetén segítséget nyújtunk tanácsadással abban, hogy egészségesen, higiénikus környezetben, megfelelő módon táplálják gyermekeiket. Szükség esetén felhívjuk a figyelmüket a balesetek elkerülésére.
- A segítő szervezetek nevét, címét, telefonszámát állandóan látható helyen kifüggesztjük.
- Továbbra is keressük a pályázati lehetőségeket, melyekkel segíthetjük a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek fejlesztését.
- Továbbra is folytatjuk a jól bevált hagyományt, hogy a szülők a kinőtt, de jó állapotú használt ruhákat, megunt játékokat, könyveket hozzák az óvodába és azt a rászoruló családoknak felajánlják.

A gyermekvédelmi munkánkban legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyermeki jogokat maradéktalanul tiszteletben tartsuk, biztosítsuk az egyenlő hozzáférést az óvodai élet egész területén, életüket gondtalanabbá, egészségesebbé, felszabadulttá tegyük.

11. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Feladataink: (Fejlesztés, óvó, védő intézkedések)

- Olyan óvodai légkört biztosítunk, ahol a gyermekek biztonságban érezhetik magukat.
- Törekszünk a gyermek-felnőtt meghitt kapcsolat kialakítására.
- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy megértsük a gyermek problémáját, örömét.
- Nevelési koncepciónkban a problémás, veszélyeztetett gyermekekre fokozott figyelmet fordítunk.
- Alkalmazzuk a differenciált egyéni fejlesztés módszereit.
- Az óvodai speciális szolgáltatást nyújtó szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, orvos, tanító-óvónő), segítségét kérjük ilyen irányú feltáró munkánkhoz.
- Elősegítjük az Intervenciós (családokhoz illesztett) beavatkozást.
- Igyekszünk a rászoruló családoknak, gyermekeknek segíteni
- A gyermekvédelmi intézkedési lehetőségeket kihasználjuk
- Módszereket, eszközöket keresünk a szülők megnyerésére, a gyermek megóvására (szülői értekezlet, beszélgetések témájának megválasztása).
- Megismertetjük a család és a gyermek jogait.

Minden gyermek más, egyedi személyiség, egyéni adottságokkal, sajátos igényekkel. Ezért olyan szemlélettel, egyfajta érzékenységgel kell rendelkezünk, amivel felfogjuk a gyermekek jelzéseit. Olyan bánásmódot alkalmazunk, amely alkalmazkodik a gyermekek különbözőségéhez és azt természetesnek fogadja el.

12. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Az óvodapedagógusok a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkoznak, szükség szerint együttműködnek a gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel és a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását elősegítik

12.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

12.1.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban:

Mint az integrált nevelésben közreműködő közoktatási intézmény, az Alapító Okirat szerint, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése a 2/2005. (III. 1.) OM rendelettel kiadott „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” alapján végezzük.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, akit a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a különböző fejlődési zavarok kategóriáiba lehet sorolni.

Óvodánk alapító okirata alapján fogadjuk:

Szakértői bizottság szakértői véleménye alapján azon többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, aki

- mozgásszervi fogyatékos,
- érzékszervi látássérült, hallássérült,
- enyhe fokban értelmi fogyatékos,
- beszéd fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral,

- vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd.

Az integráció a speciális szakemberek együttműködésével valósulhat meg. Minden esetben tiszteletben tartjuk a gyermekeknek azt a jogát, hogy képességeiknek, érdeklődésüknek, és adottságaiknak megfelelő fejlesztésben, nevelésben részesüljenek.

Az együtt nevelés teljes integrációban valósul meg, így a speciális fejlesztést igénylő gyermekek a nevelés teljes időtartamában saját csoportjukban tartózkodnak. Fejlődésüket a csoport óvónőin kívül speciális szakember is figyelemmel kíséri, a fejlesztésben ő is részt vesz.

Kialakítjuk a megfelelő környezetet, biztosítjuk a szükséges tárgyi feltételeket.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet, valamint a speciális segédeszközök akkor biztosítják a nevelési céljaink megvalósulását, ha a gyermekek a napirend során mindig csak annyi segítséget kapnak, ami a további önálló cselekvésükhöz szükséges.

A sikeres integráció feltételei óvodánkban:

- a befogadó óvodapedagógusok kompetens, rugalmas, nyitott személyisége,
- sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása, alkalmazása,
- egyéni szükséglethez igazodó speciális segédeszközök következetes használata,
- a kompenzációs lehetőségek felismerése, a nem vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztése,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása, differenciált fejlesztés,
- a gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése,
- együttműködés különböző szakemberekkel, a családdal.

Pedagógus – szülő – partner kapcsolata:

- sajátos nevelési igényű gyerekeket fogadó pedagógusnak fontos megismernie a gyermek családja által közvetített erkölcsi normákat, viselkedésmódot, a gyermek magatartását, nyelvi fejlettségének állapotát, amellyel az intézménybe kerül,
- a kölcsönös bizalom, elfogadás, biztatás, segítségnyújtás legyen jellemző,
- a fejlesztés alapja a családok, gyermekek megismerése (családlátogatás, Gyermektükör /anamnézis/, kapcsolatfelvétel),

- elősegítjük, hogy az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítők és a szülők megfelelő tájékoztatást kapjanak a sajátos nevelési igényű gyermek befogadásához, együttműködés lehetőségeiről, formáiról,
- kölcsönös, segítő együttműködés jellemzi

Szakemberek együttműködése az óvodapedagógussal:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- tájékoztat a gyermek erős és gyenge oldalairól,
- javaslatot tesz a fogyatékoság típusához, a gyermek egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- felhívja a figyelmet a beszerezhető szakirodalomra, segítő szervezetekre,
- javaslatot tesz a gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. Az óvodában biztosítani kell - a gyermek állapotának megfelelően - az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

A mozgásfejlesztést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmazása a napirend egészét átszövő feladat.

A látássérült gyermek

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségekre. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása.

A gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás segítségével.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

A hallássérült gyermek

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.). Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe is be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladata:

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincszet, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire.

Az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermek

Az értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít: a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére. Az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére. Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. Az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósítható meg.

A beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

Megmutatkozik az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt

tartó - nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autisztikus gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Az autisztikus kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált - vizuálisan segített - kommunikációs eszköztárral.

A szociális interakció csecsemőkori szintjét segítséggel használhatja, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függő szinten rendelkezhet. A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (rágás-evés, szobatisztaság, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek – alkalmasak a fejlesztésre.

A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez igazodó módszerek

alkalmazása. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

12.1.2. Pszichés fejlődési zavar miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek:

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, a közösségi életbe való beilleszkedését elősegítő rehabilitációs célú foglalkoztatásra jogosult. A rehabilitációs célú foglalkoztatást a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés és oktatás keretében valósítjuk meg.

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vagy sajátos nevelési igényű, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

Agresszív magatartású gyermek

Testi erejét fitogtatja, játékának tartalma és stílusa is agresszív, rombol, állandó vibrálás jellemzi. Preferáló megerősítő módszer hatékony: a jó tulajdonságait erősítjük, ehhez a körülményeket megteremtjük. Megbízásokat adunk, motiváljuk, tevékenysége révén dicsérjük. Együttműködési szituációkat teremtünk mikro/makro környezetében egyaránt.

Szorongó gyermek

Ép intellektus mellett eltér az adott korosztálytól elvárható viselkedéstől. Jellemző, hogy tudja, de nem meri mondani. Énképe negatív, önértékelése alacsony, alul teljesít. Vegetatív tüneteket is mutathat, társas kapcsolatai beszűkülnek. Kiemelten fontos a szorongó gyerek számára a pozitív megerősítés, a jó társas kapcsolatok kialakítása, sikerélmény biztosítása. Elvárásainkat csak fokozatosan emeljük, kialakítjuk reális önképét, többféle megoldási stratégiát gyakoroltatunk be. Szülők felé a pozitív történéseket naponta jelezzük.

Figyelemzavaros gyermek

Nem tud koncentrálni, rendetlenség van körülötte, nem tudja megszervezni az életét, tevékenységek begyakorlása nem segít.

Hiperaktív gyermek

(figyelemzavar, motoros nyugtalanság, tanulási nehézség együttes)

Motoros nyugtalanságra jellemző, hogy állandóan mozgásban van az optimális ingerlési szint fenntartása érdekében. Belső ingerlő központja alul működik.

Tanulási nehézségre jellemző, hogy speciális az információ eldolgozás módja, az információk nem rendeződnek egységes rendszerbe. Hibáiból nem tanul. Cselekvését a következményekkel nem tudja összekapcsolni, büntetés hasztalan.

Fontos számára az azonnali megerősítés, a pozitív, elfogadó légkör. Fizikailag is mellette kell állni, segíteni, rövid, világos, egyszerű utasításokat adni. Meg kell tanítani arra, hogy kérjen segítséget. Csak azt szabad elvárni tőle, amire képes. Sikerélményeket kell biztosítani számára.

Hasznos lehet a sikert adó mozgásos tevékenység, elsősorban ami vesztibuláris ingert biztosít.

Dyslexia veszélyeztetés

Tünetei megjelennek a beszédben, írásban, olvasásban, magatartásban.

A dyslexia-veszélyeztetettség az olvasás tanulás megkezdése előtt diagnosztizálható, és terápiával megelőzhető.

Jellemzője a hangtévesztés, szótagcsere, összetett szavak elő-és utótagjának cseréje. A dyslexiás gyerekeknek nyelvfejlődési elmaradásai vannak, mint pl. megkésett beszédfejlődés, makacs beszédhiba, ügyetlen beszédszervi mozgások, szűk aktív szókincs, szótalálási nehézségek, rövid és grammatikailag helytelen mondatszerkesztés, gyenge verbális emlékezet, rossz nyelvi elemzőképesség. Fejletlen lehet ritmusérzéke, lehet dominancia zavara, nehezen alakul ki a testsémája, ügyetlen a mozgása, rosszul tájékozódik térben és időben, szerialitási zavarai vannak.

Óvodapedagógus feladata elsősorban a beszédhanghallás, térérzékelés fejlesztése, szükség esetén a dyslexia veszélyeztetettség szűrését és a fejlesztést logopédus végzi.

Kommunikációs zavarok

- Mutizmus

Jellemzője, hogy az otthoni környezeten kívül a gyermek sem felnőttel, sem gyermekkel nem létesít verbális kapcsolatot, viselkedése erősen szorongó. Feladatunk elsősorban szorongásuk oldása, sikerélmények biztosítása. Verbális megnyilatkozást nem szabad erőltetni, esetleg a fülbesúgás technikájára megtaníthatjuk.

- Artikulációs zavar: pöszeség, orrhangzós beszéd
- Beszédfolyamatosság zavara: dadogás, hadarás
- Hangadási rendellenesség: diszfónia (rekedtség)

12.1.3. Tehetséggondozás:

A tehetség három összetevő együttes eredménye:

- átlagon felüli intellektuális képesség,
- feladat iránti elkötelezettség,
- magas fokú kreativitás.

Óvodás korban a tehetség csirái már felfedezhetők, ebből következik, hogy a tehetség azonosítás és a tehetség fejlesztés egymással szorosan összefüggő folyamata a nevelési feladatokban kiemelt célunk.

a) Feladataink:

- Megismerjük a gyermek fejlettségi szintjét, tudatosan megtervezzük az ennek ismeretén alapuló egyéni képességfejlesztést.
- Tovább erősítjük és fejlesztjük azokat a részképességeket, amelyekben a gyermek kiemelkedő, kreativitást mutat.
- Kihasználjuk a gyermekben rejlő tehetséget, személyiségének pozitív fejlesztéséhez, ezáltal segítjük elő a megfelelő "énkép" kialakulását.
- Ügyelünk arra, hogy túlzott pozitív megkülönböztetésben ne részesítsük a gyermeket, csoportközösségben elfoglalt helye ne ezáltal kerüljön megítélésre.
- Figyelemmel kísérjük a bemutatkozási lehetőségeket, ezeken való részvételre ösztönözzük, illetve felkészítjük a gyermekeket, biztosítjuk a részvételt.
- Tájékoztatjuk a szülőket gyermekük kiemelkedő képességéről, a fejlesztés illetve jövőbeni lehetőségekről.
- Segítséget adunk /ha igénylik/ a szülőknek a gyermek tehetségének kibontakoztatásához.
- Alkalmat adunk az önmegvalósításra, önkifejezésre, a gyermeki belső élmények egyedi megnyilatkozására, kreativitás kibontakoztatására, megteremtjük az ehhez szükséges feltételeket.
- Alkalmazkodunk az egyéni fejlődési ütemhez, gyermeki érdeklődéshez.

b) A gyermek tevékenységei:

- Ösztönzést érez képességeinek többirányú fejlesztéséhez, újabb lehetőségek kipróbálásához.
- Kiemelkedő tehetsége mellett egyéb képességei fejlesztéséhez is motivációt érez.
- Segíti, bátorítja, motiválja társait.

c) A fejlődés jellemzői:

- Önmegvalósító, önkifejező képessége erősödik.
- Kreatívabbá válik.
- Kitartása, problémamegoldó gondolkodása fejlődik.
- Kudarcűrő képessége fejlődik, illetve a kudarc újabb feladatvégzésre ösztönzi.
- Tudatosan fejleszti képességét.

12.2. A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált nevelése:

Programunk meghatározásánál abból a szakmai meggyőződésünkből indultunk ki, hogy a **hátrányos helyzetűek korai támogatására van szükség, hiszen a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése nem más, mint a gyermek érési folyamatához igazított, ahhoz illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás.**

Fejlődés – lélektani kutatások igazolják, hogy a genetikai program csak és kizárólag megfelelő környezeti tényezők, és feltételek biztosításával bontakozhat ki optimálisan és ezen feltételek megtervezése és megszervezése a szakmailag felkészült óvodapedagógusok feladata.

A korrekció, felzárkóztatás a személyiségfejlesztésünk kiemelt területe. A felzárkóztatás lehet a gyermekek fejlődésének elősegítője, bázist teremtve képességei kibontakoztatásához.

A felzárkóztatás kezdetétől vigyázunk arra, hogy a gyermeket olyan feladat elé állítsuk, amely képességeinek megfelelő szintű, amelyeket teljesíteni képes, melyben segítjük és teret engedünk önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.

Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően támaszkodunk az óvodás gyermekek természetes megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékra, mint a fejlődést meghatározó tényezőkre.

Célunk: Az esélyegyenlőség biztosítása a 3-7 éves szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek szem előtt tartásával:

- az egészséges harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása.
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.
- Alapvető feladat az interperszonális kapcsolatok új formáinak alakítása, mely egyaránt értendő a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatra, hogy kooperációra alkalmassá váljanak.
- Az énkép-önismeret-önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által.
- Új attitűdök, értékek, normák kialakítása.
- Az erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsi normák közvetítésével.

Felzárkóztatási programunk részei:

Mozgásfejlesztés:

- nagymozgások fejlesztése
- egyensúlyérzék fejlesztése
- szem-kéz koordináció fejlesztése
- szem-láb koordináció fejlesztése
- finommotorika fejlesztése

Testséma fejlesztés:

- Testrészek, testtudat, testkép ismerete
- Téri irányok leképezése a saját testen
- Testfogalom kialakítása

Észlelésfejlesztés:

- vizuális fejlesztés
- alaklátás és formaállandóság fejlesztés
- tapintásos észlelés fejlesztése
- térészlelés fejlesztése
- keresztcsatornák fejlesztése

Verbális fejlesztés:

- tárgyak megnevezésének fejlesztése
- térbeli viszonyok fejlesztése /irányok, helyzet, idő/
- osztályozás fejlesztése /alapformák, alapszínek, méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétek/

a) Feladataink:

- Társas kapcsolat érzelmi igényének és a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvodapedagógus modellhatása révén.
- A nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció, /igénynívó/ alakítása, a jól elvégzett „feladat” utáni megelégedettség, mint jutalom – értékének alakítása.
- Az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és sajátos érzelmeik pontos kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti életkorban elvárható kontroll erősítése.
- Gyermek képessé tétele a jó – rossz felismerésére, az őszinteségre, igazmondásra, igazságosságra, felelősségvállalásra, a gyengébb védelmére, segítésére – saját élethelyzeteikben való megtapasztaláson, érzelmi átélésén és az óvodapedagógus modellhatásán keresztül.
- A gyermekek fejlettségi szintjének megismerése, ennek ismeretén alapuló egyéni készség és képességfejlesztés tudatos megtervezése.
- A gyermek érzelmi-belső motivációjára való alapozás.
- A mikrocsoporthoz, illetve egyéni felzárkóztatáshoz a megfelelő hely, nyugodt légkör biztosítása a csoportban.
- Differenciált nevelőmunkánkban elsősorban a pozitív gyermeki megnyilvánulásokra való koncentráció.
- Ha kell, szakember tanácsának, illetve fejlesztő-pedagógus véleményének kikérése.
- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése.
- Program kidolgozása a részképességek fejlesztésére, egyénre szabott, adott problémára.
- A gyermekek eltérő haladási tempójának, egyéni fejlődésének figyelembevétele.
- Gondos odafigyelés, hogy negatív megkülönböztetés miatt ne érje a gyermeket hátrány.
- A fejlesztő foglalkozások élményszerűségére törekvés.

b) A gyermek tevékenységei:

- Kezdeményezi az egyéni illetve mikrocsoporthoz való csatlakozást.
- Bekapcsolódik az egyéni illetve mikrocsoporthoz való tevékenységbe.
- Foglalkozáson megérti a feladatokat és végrehajtja azokat.
- Tudatosan törekszik készségei fejlesztésére.
- Elfogadja az óvodapedagógus segítő, irányító szerepét.
- Fokozatosan hozza be hátrányát.

c) A fejlődés jellemzői:

- Figyelemösszpontosításuk növekszik.
- Teljesítőképességük növekszik.
- Készségeik képességekké alakulnak.
- Fejlődést mutatnak azon a nevelési területen belül, melyben lemaradásukat regisztráltuk.
- Fokozatosan kialakul a problémamegoldó kreatív gondolkodásuk.
- Kialakul kudarctűrő képességük.
- Figyelemkoncentrációjuk fejlődik.
- Képesek felmérni saját helyzetüket a csoporton belül, képesek az önálló helyzetmegoldásokra. Önmagukról alkotott képük pozitív, így önérvényesítésük, önkifejezésük szociálisan elfogadható módon, pozitív teljesítményeken és viselkedéseken keresztül történik.

12.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Tartós gyógykezelés alatt áll az a gyermek, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban Eütv.) 89. § szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. § szerinti általános fekvőbeteg szakellátásban résztvevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a 36 nevelési napot várhatóan meghaladja és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni.

Fokozott figyelmet fordítunk a diabétesszel és a fokozott kockázatú allergiás betegséggel élő gyermekek ellátására.

1-es típusú diabétesszel élő gyermek speciális ellátása:

A nevelési-oktatási intézmény igazgatója az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek részére, abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, a gyermek szülőjének, más törvényes

képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján speciális ellátást biztosít.

Az intézmény igazgatója a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára előírhatja:

- vércukorszint szükség szerinti mérését
- szükség esetén, orvosi előírás alapján, az előírt időközönként szükséges inzulin beadását
- napi, rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel

A speciális ellátásban résztvevő alkalmazottra vonatkozó feltételek:

- munkaköri és végzettségi minimumfeltétel
- szakmai továbbképzés elvégzése
- munkavállaló nyilatkozata a feladat ellátására

A meghatározott feladatot ellátó foglalkoztatott meghatározott diabétesz ellátási pótlékra jogosult.

12.4. Migráns gyermekek befogadása óvodánkba:

Feladataink: A gyermek-család megismerése (kapcsolatfelvétel, családlátogatás, Anamnézis).

A gyermek befogadásának gondos előkészítése.

A gyermek összehangolt fejlesztését egyéni szükségleteihez igazítjuk (team munka, kölcsönös tisztelet, segítő együttműködés, szülők és az óvoda dolgozóinak pozitív viszonya).

Az érintett és a többségi szülők pozitív, együttműködő, előítélet nélküli, segítőkész viszonyának kialakítása.

A kognitív kompetenciák fejlesztése.

Migrációs traumák hatásainak kezelése.

13. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Iskolába lépés feltételei

A tankötelezettség NKt. 45 . § 45. (2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik

A 20/2012 (VIII.31 EMMI) rendelet egyértelművé teszi a tankötelezettség megkezdésének feltételeit

21. §(1) A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez.

Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a szakértői bizottság azért javasolja a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésre irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges

fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Hatéves kora körül átesik az első alakváltozáson.
- Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükséglete kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai megkezdéséhez.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés, felidézés, megnő a megőrzés időtartama: a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni magát, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket,

állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociális fejlődés jellemzői:

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító fogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, - szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg.
- Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érheti csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

14. A PEDAGÓGIAI PROGRAM DOKUMENTÁCIÓS FELTÉTELRENDSZERE

Pedagógiai Programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának útmutatása alapján készült. Az éves munkaterv összhangban van a stratégiai dokumentumokkal és a munkaközösségek terveivel. A Pedagógiai Programot az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával készíti el.

Kötelező dokumentumok: Csoportnapló

Mulasztási napló

Egyéni fejlődési napló

A pedagógiai dokumentációnk négy területre terjed ki:

- A gyermekcsoport szokás-szabályrendszerére,
- Az esemény és programtervre,
- A fejlesztési tervre,
- Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentálására.

A gyermekcsoport szokás-szabályrendszere:

A csoportnapló egy nevelési évre tartalmazza:

- A Pedagógiai Program megnevezését,
- A csoport életének megszervezési elveit /napirendjét és hetirendjét /időkereteket és tevékenységeket /,
- Személyi feltételeket,
- A csoport általános nevelési feladatait,
- A csoport tagjai együttélésének szabályait,
- A gyermekek egymás közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti szokásokat,
- A csoport életének tevékenységi formáit.

Esemény és programterv:

A tervezés 3 hónapos időszakra tartalmazza:

- Az adott időszak jeles napjait, ünnepeit.
- A csoport és az óvoda életében várható eseményeket.

- A csoport tervezett kirándulásait.
- A kulturális rendezvények látogatását.
- A családdal közös tevékenységeket, szülői értekezleteket.
- A csoportot is érintő fakultatív foglalkozásokat.
- A csoport életével kapcsolatos szervezési és egyéb feladatokat.
- Ezen kívül a csoportnaplóban regisztráljuk a gyermek és ifjúságvédelmi felelős által is nyilvántartott hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek számát.
- Rögzítjük a Vas Vármegyei pedagógiai Szakszolgálat és a Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság által kiadott szakvélemények számát, idejét.
- A feljegyzéseket dátummal és kézjeggyel látjuk el.

Gyermek fejlődésének nyomon követése:

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai:

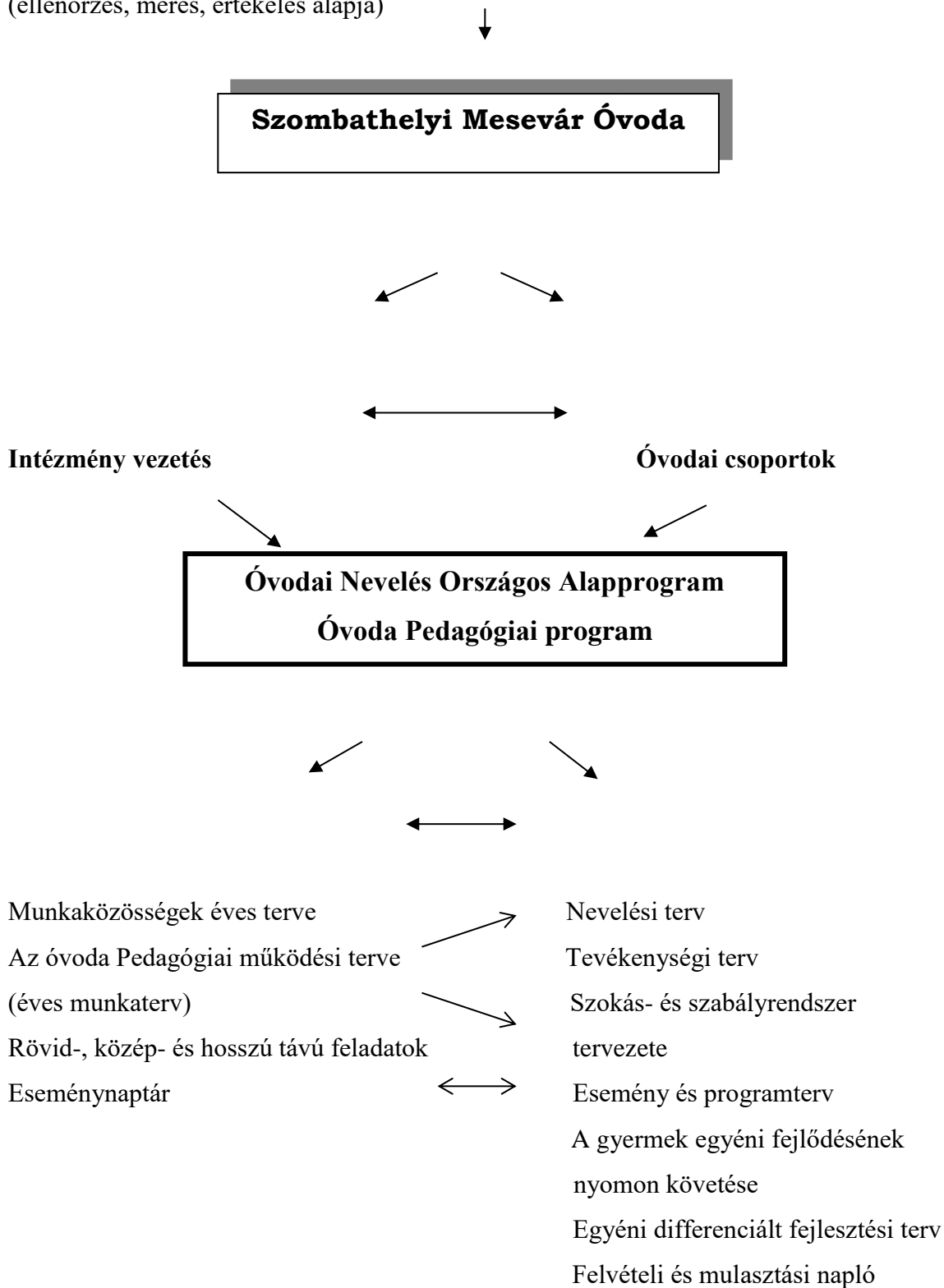
- Anamnézis lap (szülő tölti ki) - szeptember
- Emberábrázolás mindhárom korcsoportban – október, november
- A beilleszkedés, beszoktatás tapasztalatairól rövid jegyzet a megbeszélte jellemzők szerint - az óvodába lépés 3. hónapjában.
- Fejlődést mutató mérések:
Középső csoport: január – február (elégedettség mérés: rajzok tevékenységekről, mit szeret, mit nem szeret, nyitott mese)
Középső csoport: március – április (mérőlap)
Nagy csoport: október – november (szükség esetén Sindelar-, Kulcsár féle mérések)
- Egyéb szakvélemények - Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság vizsgálatai, logopédus, pszichológus, orvosi, neurológiai stb.
- Egyéni differenciálás részletes lebontása, értékelése, szakvéleménnyel rendelkező gyermek számára
- Szülők tájékoztatása a gyermek fejlődéséről

15. A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATA

A PROGRAM BEVÁLÁSVIZSGÁLATÁNAK RENDSZERE

A szakmai dokumentumok egymásra épülésének modellje

(ellenőrzés, mérés, értékelés alapja)

A pedagógiai program "beválásának" vizsgálata a program céljait és a megvalósulás helyi tényezőit egymáshoz történő viszonyába elemzi, vizsgálja.

A pedagógiai program érvényesülését működését folyamatosan kell ellenőriznünk, értékelnünk. Az értékelés kontrolját képezi a gyakorlatban történő beválásnak. Az ellenőrző, értékelő feladatot az óvoda nevelőtestülete hivatott ellátni.

Egy munkacsoportot alakítunk ki a testületen belül, külső szakértő segítségével és kiegészíthető a helyi önkormányzat és a szülők egy-egy szakértő képviselőjével.

A munkacsoport feladata:

- A bevezető szakaszban a dokumentum elemzése.
- A bevezetést követő folyamatban a gyermekek fejlődésének ellenőrzése értékelése.
- A program beválásának vizsgálata a tapasztalatok számbavétele.
- Bevezetés után 3 évenként az eredményesség megítélése /a 3 éves ciklus végén az iskolába lépő gyermekek vizsgálata- a szerzett tapasztalatok beépítése a további tervezésbe, gyakorlatba /.

Meg kell vizsgálni az óvoda pedagógiai programját:

- törvényességét
- felépítését
- használhatóságát
- feltételeit
- hatását
- gazdaságosságát
- eredményeit
- a gyermekek fejlődésének mutatóit
- a nevelőtestület pedagógiai kulturáltságát, munkakedvére gyakorolt hatását.

Gyermekekre irányuló értékelés:

A megfigyelés a pedagógia leghasználhatóbb és legelterjedtebb kutatási módszere. Az óvodás életkor is igényli, hogy a gyermekek fejlődésének változásait megfigyeljük, regisztráljuk és

rögzítsük.

A vizsgálat során általános érvényű tények, törvényszerűségek tárhatók fel. A feltáró módszerek a következők: interjú, beszélgetés, felmérés, klinikai módszer, tesztek.

A gyermekek egyéni fejlesztési programjához, az eredményes módszerek megválasztásához alapvető információkat ad a:

Helyzetkép: az óvoda önmeghatározása, Én képe

Az óvoda önmeghatározása biztosítja:

- A belső erőforrások feltárását.
- Az emberi tényezők elemzését.
- A szülők igényeit-óvodaképét.
- A helyi óvodai pedagógiai program optimális megválasztása
- A működési feltételek minőségét, célszerűségét.
- Az intézményi önkontroll folyamatos biztosítását.

16. ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK

Felülvizsgált Pedagógiai programunk hatályba lépésének időpontja 2024. január 01.

Pedagógiai programunk határozatlan időre szól.

A nevelőtestület döntése alapján 3 év múlva kerül sor programunk felülvizsgálatára.

A következő esetekben is sor kerülhet módosításra:

- ha a fenntartó kezdeményezi
- jogszabály változásnál
- ha a nevelőtestület 75 %-a kezdeményezi
- ha a szülők legalább 75 %-a kezdeményezi

Személyi hatása:

Óvodánk nevelőtestületére, az óvodapedagógusokra terjed ki.

Pedagógiai Programunk óvodánk mindegyik csoportjára kiterjed.

NYILVÁNOSSÁGI ZÁRADÉK

Az óvodánk dokumentumai: A Házirend, az SZMSZ és óvodánk Pedagógiai Programjának egy példánya megtalálható az igazgatói irodában reggel 8 órától délután 16 óráig.

Az óvoda igazgatója vagy az általa kijelölt pedagógus köteles a szülők részére tájékoztatást adni az intézmény dokumentumairól.

Az új gyermek felvételekor az igazgató a házirendet és a Pedagógiai Programunk rövidített kivonatát a szülők külön kérése nélkül rendelkezésre bocsátja.

17. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Jelen módosítás alapja a 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről és a 363/2012 (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

SZOMBATHELYI MESEVÁR ÓVODA

Intézmény OM-azonosítója: 036464

Készítette a nevelőtestület bevonásával:

Hajdinákné Bárany Krisztina

igazgató

Szombathely, 2023.12.21.

Legitimációs záradék

Fenntartó nevében

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének Kulturális, Oktatási és Civil

Bizottsága a Szombathelyi Mesevár Óvoda Pedagógiai Programját

10/2024. (I.23.) számú határozatával

jóváhagyta.

Dr. László Győző

alpolgármester

Szombathely, 2024. 01.24.

A dokumentum jellege: nyilvános

